

SZÍNHÁZ

A MAGYAR SZÍNHÁZI TÁRSASÁG FOLYÓIRATA

DRÁMAMELLÉKLET 2008. SZEPTEMBER

Szálinger Balázs

KALEVALA

SZEREPLŐK

VEJNEMÖJNEN	KÉS
ILMARINEN	NAP
LOUHI	SZAMPÓ
LOUHI FÉRJE	Istenek:
LOUHI SZOLGÁJA	
LOUHI LÁNYA	
SZAUNA	ZEUSZ
LEMMINKEJNEN	ÁMON
KULLERVÓ	ÍZISZ
FAVÁGÓK	ISTÁR
CSAPOS	BACCHUS
FIÚK	THOR
SÖR	UKKÓ
FEJSZE	SZOLGA

SZAUNA NYITÓMONOLÓGJA

Mézédes, puha gőzzel él az ember
Nagy csörték szünetében, és a hosszú
Havú Karjala életunt világát
Itt izzadja ki, hogy továbbmehessen
Gyűjtogatni.

Ezer tavon beállott
Ezer jégtükör és tarolt fehérség.
Rókák és szomorú szemű hiúzok
Élnek itt nyomorultul – ím: a Semmi.
Mintha isteni fegyverek közismert
Gyakorlótere lenne: itt varázsolt
Gyerekként Zeusz, itt dobált Thor isten
Műanyag kalapácsot, itt tanult meg
A Természet erőt mutatni – végül
Behíztak a rombolás övébe,
S Délre mentek, ahol nemes borokkal
Koccintottak az elhagyott vidékre.

Amit hagytak... ez itt. Halott, lehasznált,
Széttúrt óvodaudvar. Egy szemétdomb,
Ahol úrnak a legkisebb, a szeplős
Kis Ukkó maradt, aki nem talált egy
Déli fajt se magának: egy mezőnyi
Marhacsorda sem állt elé imádni.

Teremtményei jószerént ütöttek,
Mint az alma a déli fák alatt. Csak
Arra jók, hogy unalmasan ne teljen

Az idő. Verekednek és... időznek.
Ukkó szórakozik.

Hogy el ne haljon
Végtagjuk, remegő kezekkel engem
Alkotott meg, a nagyszerű Szaunát. Mint
Délien az udvari véce, úgy magaslik
Minden északi ház fagyos tövében
A kis fülke, a csönd meleg világa.

Meglódítom a vér nemes folyását.
Erősítem a kard szoros fogását.
Belém párlék a harc, a harc alatti
Gyűlölet. Falaim vizes penésze
Belebőrizik a titkaikba. Látom,
Mit gondolnak, erőt miből szereznek,
S kimutatja a falra száradó só
Azt is, hogy kinek vagyonára,
Altestére, fejére törnek éppen.

Ez a mostani? Hős. Komor, kopottas.
Vejnemöjnen a név, sokat nem ígér,
De azt: tartja. Öreg, hisz egy öreg nép
Fia, és türelemre int a sajtó:
Idő kell, hogy a régi, jó erőnlét
Visszaszálljon a megtapadt inakba.

Ez a váz, ami itt kiált szakértő
Kőműves kezekért, az államunk. Világos,
Rajzú, nagyszerű épület fog itt majd
Állni, hogyha a hősi nép falazni

Kezd, tetőt remekel, kigyúl a lánnya
A kályhának, az égre füst tolódik.

Ehhez tartson az elkövetkezőkben
Minden nagy mese, semmi kósza öncél
Ne térítsen az út csapái mellé.
Ukkó mennyezetet tapaszt az égre,
Ő a legnehezebbet állta, és mi,
Emberek, csak a többivel vesződünk.

Szélfogót, hamar! És azon belül el-
Kezdődhet nemesebb játéka a szélnek.

VEJNEMÖJNEN

Végre egy autentikus melegség.
Hasznos kis budi ez, talán aludni
Is lehetne a nagyszerű homályban.
Úgy köpött ki, ahogy derék anyám, a
Tenger istene, Ilmatár: *kizúgtam*,
És most sincs melegebb. Anyám, hideg van.

Ezer évig időztem egynemű öledben,
Úgy álmodtam: erős, kanos faj, egy nagy
Múltú nép iszamos szülőteként, a
Nagy karéjú medence tárt ölén, és
Dühített ez a halszagú rokonság,
De már vége. Csak álom. Úgy vetül még
Szemhéjamra, ahogy szokott ilyenkor,
Ébredéskor, ebéd körül kihúny majd.

Erős szagok, s erősebb
Hősök. *Azoknak* ott eposz se termett,
Bárhogy túrta a földet, és akármit
Vetett abba akárki. Úgy tanultam
Ott, hogy csak szavaink gyökében,
Legundokabb szavaink halott gyökében
Van elrejtve az agyemenés rokonság,
Itt most mégis ezer s ezer hasonló
Dolog üldöz:

itt ez a ház. Ki tudja,
Hogy építik-e vagy lebontják.

FAVÁGÓK I.

FAVÁGÓ 1 Hallottátok? A jó öreg...
FAVÁGÓ 3 – Mit csinált?
FAVÁGÓ 2 Megint valami nő, mi?
FAVÁGÓ 4 Neki aztán sose jön
Össze.
FAVÁGÓ 5 – Az egész falu neki szorít.
Vejnemöjnen, a farkasölő, az azbesztcsontú...
FAVÁGÓ 6 (nő!) Csak az az egy kis csontja hibádzik,
Senki se tudja, milyen kaliber.
FAVÁGÓ 1 – Szóval...
FAVÁGÓ többi – Szóval?
FAVÁGÓ 1 – Szóval elment
Az Ajnóhoz.
FAVÁGÓ 3 Az Ajnó?
FAVÁGÓ 6 Ja, az alattam járt kettővel.
Mít akart tőle?
FAVÁGÓ 7 (nő) Az olyan furcsa lány, nem?
FAVÁGÓ 8 (nő) A biztos Ajnó.
FAVÁGÓ 2 A szaunavirgácsos?
FAVÁGÓ 2 De az városi, nem?
FAVÁGÓ 6 Dehogyan.
FAVÁGÓ 2 Akkor meg mit mászkál
Folyton a hegyben? Szagolgatja a leveleket,
Kosárába somot gyűjt.
FAVÁGÓ 8 Tiszta faluturizmus.
FAVÁGÓ 1 – Mondjam, ne mondjam?
Na, elment az öreg, kicsípte magát,
Mintha vidámparkba menne. Képzeljétek.

(Mutatja)

Bajuszát le, szakállát szét.
Új csizma, új ing, új pír az arcon.
FAVÁGÓ 3 Pedig smink nélkül is épp elég nagy bohóc.
FAVÁGÓ 1 Ja-ja, fogd be. Pirosra festette a kást a szánon,
Meg se száradt reggelig, jól összekente magát.
És elment... lánykérőbe!

Pukkadó röhögés

FAVÁGÓ 6 – Az Ajnó meg ő? (Csönd)
Na, ez is megcsinálta a partit,
Nemrég még a csizmámat pucolta fogkefével,
Most meg lenyúlja a faluban az egyetlen...
FAVÁGÓ 8 – Eposzhóst, na tessék. A rohadt életbe.
Vejnemöjnen...
Eszembe se jutott így. Mint férfi. Ő olyan...
olyan
Több mint férfi, nem?
Az. Öregember.
FAVÁGÓ 7 És? Nem mindenkinek lehet a tenger az
FAVÁGÓ 8 anyósa.
FAVÁGÓ 7 Mit mondjak, hűvös lenne a családi légkör.
FAVÁGÓ 8 Hülye vagy.
FAVÁGÓ 1 Mondjam, ne mondjam?
FAVÁGÓ 6 Gondolom, megcsinálta a partit, apu-anyu
örült,
Mi meg mehetünk lagziba szívni a fogunkat.
FAVÁGÓ 1 – Fenét. Apu-anyu örült, ez rendben.
Jaj, kislányom,
Így kislányom, úgy kislányom, te emeled föl
a családod... (Félbeszakítva)
FAVÁGÓ 6 És ő?
FAVÁGÓ 1 – Sírt.
FAVÁGÓ 7 – Sírni én is, ha kapuzárási pánikra
Írnának fel mint kísérleti gyógyszert.
FAVÁGÓ 6 Fogd már be. És?
FAVÁGÓ 1 – És elment a tengerpartra.
Leoldozta a bizsuit, erényövét...
FAVÁGÓ FIÚK (összekacsintanak)
Mégiscsak tud valamit az öreg...
FAVÁGÓ 1 És zsupsz!
FAVÁGÓ 6 – Zsupsz?
FAVÁGÓ 1 Zsupsz, be a vízbe!

Kis csönd

FAVÁGÓ 3 És az öreg? Utánaugrott?
FAVÁGÓ 1 – Vejnemöjnen? Röhögni fogsz, addigra rég
otthon volt,
– És mindenféle versekkel készült, takarított,
bevásárolt. (Félbeszakítva)
FAVÁGÓ 7 És Ajnó?
FAVÁGÓ 1 Szerinted?
FAVÁGÓ 2 Simán megáll az ember szíve ilyenkor.
FAVÁGÓ 7 Görcsöt kap a tüdő izma, aztán annyi.
FAVÁGÓ 1 Maradj már. Szóval.
Talált, süllyedt. Kész, vége van.

Dermedt csönd

FAVÁGÓ 6 Ez milyen egy hülye picna.
FAVÁGÓ 8 És az öreg?
FAVÁGÓ 1 (gúnyval)
Gondolhatod, egy újabb érv, hogy szomor-
kodjon,
Lement sírni a habokhoz, erre megjelenik...
Ajnó!
FAVÁGÓ 6 Na, gondoltam. Kicsi nexusba kerül a familiával,
FAVÁGÓ 1 És máris jönnek ezek a varázslások.
FAVÁGÓ 1 – Megjelenik Ajnó mint hal, kicsit siránkoz-
nak együtt...
FAVÁGÓ 4 Az a rengeteg ki nem lőtt patron!

FAVÁGÓ 1 Kicsit siránkoznak együtt, aztán Ajnó
Azt tanácsolja, menjen Északra feleségért,
Ha ez a kör már így alakult.

FAVÁGÓ 7 Északra? Mért?

FAVÁGÓ 1 Louhi asszony udvarában
Louhi asszony szoknyájánál
Két szép szűz lány pörget orsót.

MINDANNYIAN (*rémülten, mintha az ördög nevét mondták volna*)
Louhi? Észak úrnőjének lányai?

FAVÁGÓ 1 L. O. U. H. I., úgy bizony.
Ezt tanácsolta Ajnó.

FAVÁGÓ 6 Ez még halálában is keveri a szart.

FAVÁGÓ 2 És az öreg? Berezelt, mi?

FAVÁGÓ 1 Fenét. Fickósabb lett, mint valaha.
Megkereste Ilmarinent, a kovácsot, öreg öccsét,
S talpig vasban el is indult.

MINDANNYIAN De hát ebből... háború lesz.

FAVÁGÓ 1 Ha háború, hát háború.

FAVÁGÓ 6 Háború lesz.

Szétfutnak

SZAUNA, HÁBORÚMONOLÓG

Beáll egy nap a frontvonal közepén
Egy szentebb logikával, és gyötörten
Hull a mélybe a régi elv. Lefoszlik
A világról a tévedés, amelyben
Addig élt: hogy a harc erős felek nagy
Passziója, a Kétesély magasztos
Intézménye – nem az. Hogy is lehetne.
A kérdés nem az Á s a B idővel
Beálló hegemoniája, és nem az, hogy
Melyik fák csemetéivel tanítják
Újra zöldbe vadulni azt az irtást,
Amiről csak a megragadt telekkönyv,
Egy holt rubrika tartja, hogy Nagyerdő.
A törésvonalabb vonal nem itt, a
Két erős szín erőszakos világa
Között áll, hanem egy ezek fölötti
Tájban – ott az a nagy dilemma: *kell-e*
Szín. És bármi egyéb provinciális.

Mert egy oldalon állnak ők: nevetve,
Egyként fogva a zászlaját a harcnak,
S egyetértve viszik ki egy mezőre,
S velük szemben a béke áll. Akárha
Anyanyelvük erős, tömött szövésű
Anyagában a tű hamis fonállal
Játszott volna: a szó, hogy *én*: nem ismert.
Azt mondják: *mi* megyünk; *mi* ezt akarjuk;
Mi vállaljuk a terheket; *mi* vértől,
Vastól nem riadunk meg – és eközben
Nem mennek, *nem* akarnak, és a bőrük
Színét vér *sose* fogta, kard *nem* érte.
Mehúzódznak az elhagyott magaslat
Tisztásán a vezérek, és hazudnak.
S még mondják, hogy *a harc okán*, a végső
S végsőbb győzelem érdekében ülnek
Leghátul – de a harcot ők ruházták
A mezőre, akár egy új virágot.

Megáll egy nap a Szó a tér felénél
Egy szentebb logikával, és a földet
Elbámítja a nagyszerű találmány:
Mert *fegyvert fog* a béke, és a harcnak
Békés, bólogató fejét: levágja.

LOUHI UDVARA

FÉRJ Itthon ülök vércörömben,
Naptól távol, túrt örömben,

LOUHI

FÉRJ

LOUHI (*szeretettel, de rendreutasítón*)

FÉRJ

LOUHI

Férj a Gyerekekkel együtt el

De minek a Nap, ha itthon
Van meleg, van ennem, innom.
Két szép leány, anyjuk lánya,
Pohjola két szép sudára,
A füst alatt tömzsi kémény,
Kémény alatt tömzsi kályha,
Ami mindenkire meleg.
Halvány férjem, ülj csak, mondjad,
Majd én gondoskodom rólad,
Hogyha fázol, befűttemek,
Ében hajamat kioldom.
Hogyha unalomba révedsz,
Szolgáimtól bármit kérhetsz,
Hogyha jólesne pihened,
Hű szolgálaim nem pisszennek.
Nem tudsz nálam boldogabbat,
Van udvarház s rajta ablak,
Áll a hó a domboldalon
S házunk mellett az udvaron.
Estefelé a Nap lehull,
Általában bealkonyul.
Ha mécesst gyújtasz, világol,
Én csak nézem, és a fából
Forgácsot vet ki a gyalu,
Konyhánk csodálatos falú...

Simulj, férjecském, a falhoz,
Ne törődj és ne foglalkozz.
Néha elnézem az erőt,
Volt-e akármilyen ez előtt,
Ami kisujjadbán táncol,
Ha mécesst gyújtasz, világol,
Vagy maga a teremtés csak?
Virul Pohjola és Észak,
Ahogy mindent kézben tartasz.
Ha elálmosodtál, alhatsz.

Minek képében tart a veszély most
Észak felé két kinyújtott lábbal,
Nem tudom még. De érzem, berúgja
Gonddal simított ajtóm a végzet,
S elém áll, mint a gyámoltalanság,
Sebei lesznek, ápolni kell majd,
S erőre kapva mindent föléget.
Ezer jószágom ezerfelé fut,
S mint ingyen szerzett, tűnékeny préda
Hull az ölébe biztos hatalmam.

De jó is volna nőnek, anyának
Lenni, akár egy mindegy-kis-féreg,
A konyhaablak mellett uramra
Várni egész nap. Haj, mennyi férfit
Magszégényítő erőm van abban,
Hogy nő lehessenek! Most lettem volna...
De most a szélben háborút érzek,
S nem várhatom *mint nő* a vihart. Nem,
Nem féltek konyhát, nem féltek hadba
Vonuló férfit háziállatként,
Akiről majd a győztes dönt: elvesz,
Erőszakot tesz, tűzhelyhez állít –
Vagy csak meghagy a régi rendben.

Idekötsz, téged gyűlölni, Észak.
Miattad lettem kedélytelen, vad,
Összeszorított szájú anyóka,
Akinek ujján arany nem áll meg,
Mert vasra mérték, kardra neveltek,
Arra, hogy törvényt tegyek – s követni
Másokat állítsak be a sorba.

És most veszély tart Észak felé, és

Kizúdul, elhagy, ami lehetnék:
Családom féltem, aprócska férjem,
Két szép leányom.

Minek képében tart a veszély hát
Házam felé, tán sereg jön erre,
Élén viharvert közkatonákkal,
Hátul új rendet s jogot terjesztő
Vezéreivel? Ki tudja? Érzem,
Hanyatt feküdhöz házam falával
Erős szavamra fölállt világa.
S minek képében csapjam be őket?
Legyek Északra költött kőszáli
Sas, ki tojásba mérget varázsolt?
Öreg anyóka, lassan halódó,
De lesz-e szívük, hogy arra hassak?
Légy, Louhi, ésnél, bűvöletedre
Bízd birodalmad őrzését. Ésszel!
Jön a halálad már, álruhában
Áll az ajtónál. Beesne. Engedd.

Vejnemőjnen belép

VEJNEMŐJNEN Koszos, veszendő jószág, mit akarsz itt,
Tudod te, hol vagy?
– Mi tagadás, idegenbe verődtem, és jobb
volt otthon,
Két szép szánt is elkoptattam a jégkásás
Pohjoláig.
LOUHI (*csettint valami cselédeknek, parancsoló hangon*)
Gyerünk, gyerünk, én vagyok a házban a cseléd?
Vendég jött a vidám Délről. Ültessétek
kemencéhez,
Szakállát kisimítsátok, szánja kasát lakkozzátok,
Virgácsot a szaunába, aajtájához meleg fürdőt.
(*Vejnemőjnenhez, szigorúan*)
Most, hogy szó nem érheti a vendéglátást,
Nyögd ki, bozontos idegen,
Mí hozhat el Pohjolába akárkit a boldog
Délről?
VEJNEMŐJNEN Lányért jöttem.
LOUHI Lányért jöttél? Nocsak, derék.
Földjeimen mint a gomba
teremnek a parasztlányok.
Vedd áldásom, és a birtok
jó gazdája hozományt ad.
VEJNEMŐJNEN Parasztlány... az Délen is van,
Nem suvikszos kis cselédért jöttem,
De majdani nemes úrnőt
Viszek el innen lárvaként.
LOUHI Nocsak, derék. És ki volna az a leány,
És főképpen: kik volnának a szülei?
VEJNEMŐJNEN – Két szép lányod közül vinném a nagyobbbat.
LOUHI Az... derék. Kezdelek komolyan venni.
S melyik déli trón baljára
Ülne idősebbik lányom?
Kócos apóka, ki küldött,
hogy megkérde a lányom kezét?
VEJNEMŐJNEN Nekem lesz.
LOUHI Ki vagy, te vakmerős koldus?
Nem félted az életedet?
VEJNEMŐJNEN Vejnemőjnen vagyok, Délnek
Eresztékes szőrű hőse,
Mindenféle dal tudója,
Imatár elsőszülöttje,
És családot alapítok.
LOUHI Nyilván aranyat ajánlasz,
Nyilván ezüstöt ajánlasz,
De én annak adom lányom,
Aki nekem Szampót szerkeszt.
VEJNEMŐJNEN (*ízlelgeti, nem érti*)
Szampót.

SZAUNA

– Szampó. Központi szimbólum – látszólag
egy háromfunkciós malmot, lisztet, sót és
pénzt termelőt takar, de a szimbólumrend-
szer, amelynek központi helyén találjuk, en-
nél többet sejtet. A liszt, a só és a pénz mellett
ugyanis tudunk olyan forrásokról is, amelyek
a megtestesült boldogságként, szerencseként,
az életet megolajozó sokféle jóként említik a
Szampót. A mitologikus szimbólumok család-
jában a Szampó a bőségszaru rokona. Sem
méretéről, sem formájáról nem tudunk sokat
– az egyetlen biztos külső jegye a tarka tető.
Ja, értem. Én olyat... tudok csinálni.
LOUHI Akkor szárítkozz, törölközz,
Indulj, s örülj az életednek.

ILMARINEN MŰHELYÉBEN

VEJNEMŐJNEN Furcsa hely ez, nagyszerű, ideátlan.
Egyfajta eszme ez is: nem élnek eszmék
Ilmarinen huzatos műhelyében.
Szikrát ha bármi vet, csak a fém az,
Nincs itt lelkesedés, s az eszme
Is kártékony, úzni való egér
A Gyakorlat Szentélyében – ugye, fivérem?
ILMARINEN Ne háboríts meg
Nagy művemben, nem érek rá fecsegni.
Míg nem zavar meg a külvilág,
Akaratomnak enged az anyag.

Üdvözlük egymást

VEJNEMŐJNEN Derék testvérem, egy percre mégis
Félretolhatnád hatalmas üllőd.

Ilmarinen félreteszi a kalapácsot, rágyújtanak

ILMARINEN Amúgy jó, hogy jössz, mert elkészültem.
VEJNEMŐJNEN Mivel? Kíváncsivá teszel.
ILMARINEN Tudod, derék fivérem, az utóbbi
Időben elcsalt a betűk tudománya
Az unalmas kovácsmesterség mellől,
Komolyan mondom, ütni is eluntam
A képlékeny és tűzforró vasat.
Képzelheted, mennyire, hogyha enyhet
A könyvek adtak.
VEJNEMŐJNEN Na, azt képzelem.
ILMARINEN Olvastam ilyen meg olyan tudományt,
Történelmet meg matematikát,
És aranycsináló szakkönyveket,
Filozófiát, és a műhelyemben
Ágyat vetett a fensőbb csillagászat.
VEJNEMŐJNEN Mindezt, ugye, hogy jobb kovács lehessél...
ILMARINEN Én a tudásvágyat szakhoz nem kötöm,
Átpillantását vágyom az egésznek.
VEJNEMŐJNEN De Ilmarinen, ugye nem teszed le
Végleg az érckalapácsot?
Ugye fordulhatok még hozzád, hogyha lenne
Némi munka? Mert most van.
ILMARINEN Megbeszéljük,
De most nézd meg, az olvasás miket szült
Elmémben.
VEJNEMŐJNEN Elmémben, mi? Ezt megnézem.
ILMARINEN Ez itt a ló, a kutya s az oroszlán.
VEJNEMŐJNEN Stimmel. De fémből. Mi is az értelme?
ILMARINEN Volt már lovad?
VEJNEMŐJNEN Volt, és?
ILMARINEN Volt-e hibája?
VEJNEMŐJNEN Hát... mi gondolsz, Ilmarinen, hibának?
ILMARINEN Etetni kellett, nem?
VEJNEMŐJNEN De, és? De hát azért ló.

ILMARINEN Orra bukott, ha meglőtték a harcban,
Untad fényes szőrét folyton síkálni,
Elkötötték, s ment négy lábán tudatlan.
VEJNEMÖJNEN Előfordult. És?
ILMARINEN Nézz erre.

Nézik

VEJNEMÖJNEN És?
ILMARINEN Na, hát ez
Nem kér abrakot, nem lusta, és nem kell
Féltetni a közelharcban. Tömörvas.
(Meggaskolja)
Lépcső vezet föl a párnás nyeregbe.
VEJNEMÖJNEN És... megy?
ILMARINEN (büszkén) Nem megy sehova. Ezt nehéz lesz
Elzabrálni mint holmi hadizsákmányt.
VEJNEMÖJNEN Na jó. A kutyát s főleg az oroszlánt
Már meg se kérdezem.
ILMARINEN Az oroszlán?
VEJNEMÖJNEN Az: legyőzhetetlen!
ILMARINEN Oké, s a többi?
ILMARINEN A logikán állva
Számítást végeztem nyájam fölött,
És rájöttem, pénzkidobás etetni
A juhot, ha úgysem érdekel semmi
Más belőle, mint a hófehér gyapjú.
Vagy a disznó: semmi másért nem tartjuk,
Csak hogy zsírt adjon a hosszú hidegben.
Nézd csak! Jegyzeteket is írtam
Jövendő koroknak, s bennük az ötlet:
Ki kell tenyészteni a zsírt, a gyapjút
Magát, s hiszem, lesznek erre tudósok.
Mіндеgyik lénynek meglehet a kódja
Valahol, hát át is lehet azt írni.
Olvastam erről valami tanulmányt.
S a fémek! A díszek! Mi haszna az aranynak?
Jobb-e a víz, amit aranykupában
Nyújtanak át? S az arabeszk a széken?
Kényelmesebb-e az ülés a székekben,
Ami díszítve van? Na, Vejnemőjnen,
Én rájöttem: a célszerűség lesz az
Új világ legszentebb eredője.
Nézd meg, ez itt...

VEJNEMÖJNEN ...egy rózsza. Szép.
ILMARINEN Mi haszna,

VEJNEMÖJNEN (kétségbeesve) Mikor búzáat vethetek a helyére?
S a költészet, amit életre hívott?
A szerelem?

ILMARINEN Ugyan, írj a... kenyérről.
Furcsa gyerek vagy te, anyánk ölében
Is elnéztem, hogy az eszed miken jár.
Rendben, úgy lett leosztva, hogy én szakmát
Tanulok – te meg mész az egyetemre.
Én öntudatlan tettem a dolgom,
Meghánnyam-vettem magamban,
Hogy te vagy a fontos. *De most*
Tudás nyílt meg előttem, és rájöttem:
A jövő az ésszerűség, s te, költő,
A jövőben mint álruhás lovag, mint
Egy múzeum műértő teremőre
Kaphatsz munkát. De ne félj, kitanítlak.
Őő... Mikor járt nő utoljára e házban?
VEJNEMÖJNEN Amint felgyűlik a tesztszteron,
ILMARINEN Hidd el, kapok a sejtjeimnek kellőt.
VEJNEMÖJNEN S ki mosogat?
ILMARINEN Jön egy erre való cseléd keddenként.
VEJNEMÖJNEN És kit szeretsz?
ILMARINEN Sosem nősz fel,

VEJNEMÖJNEN A logikát szeretem, amiben nincs
ILMARINEN Helye a te lepusztult elveidnek.
VEJNEMÖJNEN Nekem viszont feleséget ígértek.
ILMARINEN Az a te bajod. Persze gratulálok.
VEJNEMÖJNEN Milyen a nő?
ILMARINEN Észak gyönyörű úrnőjének
VEJNEMÖJNEN Nem kevésbé gyönyörű lánya.
ILMARINEN Louhihoz jársz, eszetlen, lányt kérni?
VEJNEMÖJNEN Hát nem tudod, hogy a fekete úrnő
ILMARINEN Olyan rokon, mint maga a halál?
VEJNEMÖJNEN A lány szép,
ILMARINEN S kimosdatom a gonoszság levéből.
VEJNEMÖJNEN Jó sógorasszonyod lesz. Ha kiadják.
ILMARINEN Ha kiadják, ha nem, ebből háború lesz.
VEJNEMÖJNEN Elmeséljem, a háború milyen vad
ILMARINEN Szembeköpése az én elveimnek?
VEJNEMÖJNEN Nem, kösz. Nem lesz semmi baj, de bekérték
ILMARINEN A jegyajándékot. Amihez te kellesz.
VEJNEMÖJNEN Én?
ILMARINEN Te. Szampót szerkeszteni te tudsz csak.
ILMARINEN Szampót? Északra? Ez nem hülyeség.
VEJNEMÖJNEN Mi tagadás, urándús a vad Észak,
ILMARINEN S nagy kihívás is lenne megcsinálni.
VEJNEMÖJNEN Reméltem, hogy így gondold. S ha kell,
ILMARINEN Azt üzenem az Ésszerűség neked
VEJNEMÖJNEN Oly kedves istenének, hogy sötét
ILMARINEN Van Északon, nincs áramuk, s a népek
VEJNEMÖJNEN Olyan ritkán látják a magas égen
ILMARINEN A Napot, hogy egészen elfeledték,
VEJNEMÖJNEN Milyen a fényben élni.
ILMARINEN Ez magasztos
VEJNEMÖJNEN Cél, és nem áll távol attól, amit
ILMARINEN A könyvek közt mint életcél találtam.
VEJNEMÖJNEN De tudod-e, mekkora kalamajka
ILMARINEN Lesz abból, ha háború lesz, s a Szampó...
VEJNEMÖJNEN Belövést kap?
ILMARINEN Ettől meg te ne félj. Az
VEJNEMÖJNEN Észak háborúit épp az idézte
ILMARINEN Elő, hogy lehangolt volt a lakosság,
VEJNEMÖJNEN És irigyelte a déli fényeket.
ILMARINEN Louhi okos nő, bár akaratos.
VEJNEMÖJNEN Amennyire azt a Szampót akarja,
ILMARINEN Annyira nem bánja, ha béke lesz.
VEJNEMÖJNEN S a béke záloga a te kezedből
ILMARINEN Kerülhet Északra, az elveid
VEJNEMÖJNEN Találkoznak ezzel a békével.
ILMARINEN Meggyőztél. Várj, nekiállok, hiszen
VEJNEMÖJNEN Estére befejezem. Csak vigyázva
ILMARINEN Vidd. Az ilyen: finom műszer,
VEJNEMÖJNEN Jól béleld ki, ne kocogtasd a szánon.

FAVÁGÓK II.

FAVÁGÓ 1 Lemminkejnen...

Nevetés

FAVÁGÓ 2 – Mi jut eszetekbe arról a névről, hogy...
Lem-minkejnen!

Nevetés

FAVÁGÓ 6 Halljuk, médium, mi hír a csökkent fiúról?
FAVÁGÓ 1 Nanana. Nedvesednél, ha megérkezne.
Felnőtt.

FAVÁGÓ 3 Nem jár közénk egy ideje, ki tudja,
ILMARINEN Hátha mégis igaz, amit mondasz.
FAVÁGÓ 4 Legutóbb mint anyámasszony katonája,
ILMARINEN Még gyerekkorában
FAVÁGÓ 4 Járt ki a hegyre, állt a pálya szélén,
ILMARINEN És kiabált: aki focizik, az buta,

FAVÁGÓ 5 Aki csúnyán beszél, az buta,
Mert anyukám így-úgy
Ezt mondta, azt mondta...
– Aztán hazament, és a netet bújtá szürke
térzokniban.

FAVÁGÓ 8 És érzelmes e-maileket írogatott.
FAVÁGÓ 7 Kakaó mellett...
FAVÁGÓ 5 Szürke térzokniban.
FAVÁGÓ 7 Tízévesen is nejlonepedőről.
FAVÁGÓ 2 Mondom, nem láttuk évek óta, hátha.
FAVÁGÓ 3 Semmi esélye. Hiszen anyja lefogta
Háztáji szinten, hogy nyelveket tanuljon,
Mert szeme fényét Wittembergbe szánta,
Nem is vegyült ő soha az étellel,
Gép mellett ül hétvégenként, mióta
Messzibe küldte, és csak az állomáson
Láttuk vasárnap este. Indult a gőzös,
És péntek este bőrönddel érkezett.
FAVÁGÓ 6 Mert hozta az egész heti szennyest.
FAVÁGÓ 4 És az anyja az ablaknál figyelt, és
Ha meglátott akárkit is közülünk,
Hopp, már csattant a nehéztölgy spaletta.
FAVÁGÓ 2 A Néma Ház a felhős faluszélen.
Barátaim, ki tudja, mi folyik bent?
Könnyen lehet, férfi lett a gyerekből.
FAVÁGÓ 1 Wittembergben minden nő az övé volt.
FAVÁGÓ 7 Hát az apja rettegett dalia,
Ha bármi vért tart belőle magában...
FAVÁGÓ 1 Hogy tart-e? Ő lett a Vidéki Fiú,
Az őserő. És jól élt a helyzetével,
A falusi akcentust visszavette,
S mint öntudatot nyert néprajzi munka
Gyűjtötte be a sznob lányok vihancát.
FAVÁGÓ 7 Még ilyet. Itt meg ő volt az irodalmi
Nyelv kérlelhetetlen, nagy barátja.
FAVÁGÓ 1 De Wittembergben...
Csillagszemekkel villantott föl egy-egy
Véres képet a disznóvágások szünetéből.
FAVÁGÓ 8 Lemminkejnen? Hiszen emlékszem:
„Anyú, itt mindig zsíros a kilinc.”
FAVÁGÓ 6 „Nem baj, fiam, eriggy Rilkével a tisztaszo-
bába.”

FAVÁGÓ 1 Na mindegy, a déli lányok megették,
Kivéve egyet.
FAVÁGÓ 6 Van isten.
FAVÁGÓ 1 Küllinek hívták, és Lemminkejnent lenézte.
FAVÁGÓ 6 És az?
FAVÁGÓ 1 Az? Elrabolta, és hazahozta.

Mindenki elcsodálkozik

FAVÁGÓ 8 Ne!
FAVÁGÓ 6 A Lemminkejnen... elrabolta?
Nézzenek oda.
FAVÁGÓ 1 A Néma Ház füstje alatt frigy lángol?
Lángol... lángolt. De Lemminkejnen leszarta,
És felszökött háborúzni Északra.
FAVÁGÓ 7 Csak úgy?
FAVÁGÓ 1 Csak úgy. Mondom, hogy férfi lett.
FAVÁGÓ 6 Az igen. És a nő?
FAVÁGÓ 1 Hát sírdogált, mint egy asszony ilyenkor.
FAVÁGÓ 8 Ez tahóság.
FAVÁGÓ 1 Azért megtette, amit tehetett, a családért,
Hátrahagyta a fésűjét, és azt mondta,
Ha vér buggyan ki a tüskék közül,
Mehalt.
FAVÁGÓ 8 Rendes tőle. Ha háború van, menni kell...
FAVÁGÓ 1 Még ha csak azért ment volna.
De azt mondta, a vére nem nyugodhat,
S a Néma Ház újabb asszonyt fogad be.
FAVÁGÓ 6 Na az igen. És ez a... Külli?
FAVÁGÓ 1 Hát mit mondjak,
Kicsi Küllit férfiasan nevelte.

FAVÁGÓ 8 Na ez aztán férfi lett a javából.
FAVÁGÓ 6 Tudvalévő, hogy Északon vér és hús
Bőven terem, de volt-e kiszemeltje?
FAVÁGÓ 1 Naná! Louhi úrnő idősebbik cselédje!

Általános elképedés

FAVÁGÓ 6 A kicsi lány? Vejnemőjnen is arra
Pályázik.
SZAUNA Nem, itt még nem érintkezik a két szál,
Ne keressünk az ügyben bonyodalmat,
Vejnemőjnen s Ilmarinen most is rohannak
Hónuk alatt egy Szampóval, az egyik
Hajóval megy, a másik meg mellette
Szánon.
FAVÁGÓ 1 És Louhi fogadta.
MINDENKI És??
FAVÁGÓ 1 A szokásos három próba,
Tudjátok, hogy megy ez Louhi házában.
FAVÁGÓ 6 Louhi meg a hülye számmisztikája.
Ki az, aki még odamegy?
FAVÁGÓ 1 Na, a nyápic Lemminkejnen két és fél
Próba után darabokban
Végezte egy folyóban...
FIÚK (nagy respekttel)
Két és fél?
(Kis csend, és rájöttek, hogy meghalt)
Végezte?
FAVÁGÓ 7 Meghalt?
FAVÁGÓ 1 Meg ám.
FAVÁGÓ 8 És gyászol a Néma Ház?
FAVÁGÓ 1 Föl se tűnik. Mintha mindig gyászolna.
Gondolhatjátok. Fésű vérzik, Külli sikít,
Anyu elindul Louhihoz, de az csak
Tagad: „sose láttam, Lemmin... izé, hogy
hívják?”
Kati néni viszont kilátásba helyez
Egynémely szankciót, s Louhi bemondja
A folyó nevét. Egy út menti motelben
Föl is hajtja Ilmarinent, akit násznagnak
Kért Vejnemőjnen, és az út felénél
Tartanak. Mindkettő hullarészeg,
A pult mellett őrizetlen duruzsol a Szampó.
Egy gereblyét rendel tőle,
S azzal megy a folyóhoz.
FAVÁGÓ 7 Kihalászni, ami maradt... (Röhögnek)
FAVÁGÓ 1 Igen.
SZAUNA Lemminkejnen őszes anyja Kézbe kapja a gereblyét,
Keresni kezdi szülöttjét Zúgva hajló zuhatagban,
Vadul vágató vizekben, Keresi, de nem találja.
Majd még lejjebb lép a vízbe, Merészkedik egyre, mélyre,
Harisnyája szép száráig, Kötényének kötéséig,
Keresgéli kedves fiát Fekete folyó vizében,
Vonja vasát vizek ellen, Húzza egyszer, húzza kétszer,
Felhossa a fia ingét: Komor lesz a kedve tőle.
Mikor húzza harmadszorra, Kucsma akad grábla-végre.
Majd még mélyebbre begázol A folyó sötét vizébe,
Végigvonja a gereblyét Vízzel szemben, víz mentében,
Harmadszorra ferdén húzza, S harmadszori húzására
A test kerül a horgára, Gereblye vasalt végére,
Keze középső ízével, Lábujjával lógott rajta.
De nem volt az egész ember: Nincs fél keze, nincs fél feje,
A húsából sok hibádzik, Lélek se lakozik benne.
Árva anyja sírva nézte, Könnyek között kérdezgette:
„Vajon lesz-e ebből ember, Feltámad-e a dalia?”
Hallja ezt egy öreg holló, Felel neki, sírva mondja:
„Ha egyszer egy ember meghalt, Többé soha nem
támad fel,
Szemét márna már kiszedte, Háta húsát harcsa ette,
Vessd vissza a nagy vízbe, Jó tápanyag lesz belőle.”
Lemminkejnen síró anyja Nem dobta vízbe gyermekét,
Hanem veszi a gereblyét, Húzza megint mély vizekben,
A halálfolyón fölfelé, Keresztül-kasul vonszolja,

Fél fejét, kezét kifogta, Hátából hiányzó húsát,
Csípőcsontját, bal bordáját, Mindenféle más darabját,
Végül szépen, szedve sorban Lemminkejnent összerakta.
Ízt most ízzel illeszt össze, Csontot csonttal kapcsol egybe,
Húst a húshoz, ért az érhez Kapcsol össze ügyes kézzel.
Egybeköti az ereket, A végüket jól csomózza,
Számolja a szívereket, Varázsigtét szól a szája:
„Ha anyai kéz nem elég, Jöjj magad, mennybéli Isten,
Nincsen másom, ki segítsen, Száelj meg engem, öreg

Ukkó.

Evez végig az ereken, S ahol kifutna a csónak,
Szóráj magad mögé enyvet, Ragasztóját az ereknek,
Hajókázz inas helyeken, Csónakázz a csontok mentén.
Rakjál mindent régi rendbe, És ha kencéd hatástalan,
Jó lesz bármi, ami még van, Vedd kezedbe vékony tüdet,
Fűzz fokába jó fonalat, Selymes szállal szegd a szélét.
Köss izmot a kemény csonthoz, Mozdulatot az izmokhoz.
Ahol izma, ina szakadt, jobb izmot igazíts oda,
Helyezz minden húst helyére, Minden részt a régi
rendbe.” *

Lemminkejnén szép szülője Holt fiából férfit formál,
De nem tudja szavát venni, Szép szülőttét szóra bírní.
Néz halálos értelemmel, Anyja rája nézni sem mer,
Fogja fia élő szobrát, Amit a méhében hordott,
Teste tökéletesebb lett, Mint előtte, mégis halott,
Saját földi remekművét Fogta anyja: ennél jobbat
Földön-égen nem tud senki Önmagából teremteni,
Épp csak Ukkó ajándéka: élet hiányzott belőle.

Lemminkejnén anyja erre Egy méhecskét látott
szállni,
Azt kérte meg: szálljon Ukkó Kamrájába az életért.
Szállt a rovar felhőkön túl, Hol nem volt Dél, nem
volt Észak,
Nem marakodtak a fényért A sötétség ellenében,
Nem volt Louhi s Vejnemőjnen harcos szerelme
megírva,
Nem haladt a földi világ, Nem volt seb s a sebnék írja,
Népek rajza el nem évült, Mert nem volt nép, nem
volt rajz sem,
Csak Élet volt vagy Halál volt, Egymás mellett állt a
polcon.

És a komisz kis méhecske Tévedésből halált hozott
Apró lábán mint virágpont, És megörült a jó asszony.
HALÁLT vett a tíz ujjára Lemminkejnén őszes anyja,
S élőhalott fia mellé hanyatlott a folyóparton.
Megjied a hártaszárnyú Kis méhecske, s visszafordul
Ukkó kamrájából végül Az Életet hozta most már.
Addig szállt a két halott test Fölött, amíg nem hullt
porként

Lemminkejnén szép ajkára, Lábától a terhe elvált,
Lemminkejnén kinyújtózott, S azon nyomban föl is
ébredt.

Látta, anyja fekszik holtan, Fejjel a zúgó folyóban,
Mít se tudott a bogárról, Édesanyja futásáról,
Gödröt ásott, elsiratta, S búcsúzóul megcsókolta,
S ahogy nem teszi a gyermek: SZÁJÁN csókolta az
anyját,

Ő se tudta, miért teszi, Egyszer tehette büntetlen.
Öreg anyja nyomban ébredt, Komisz fiát megdorgálta,
S egymástól kapott két élet Indult közös otthonába.

KOCSMA

Vejnemőjnen és Ilmarinen útközben Pohjola felé, viszik a
Szampót. Fialat pincér mosogat a pultnál

VEJNEMŐJNEN – Testvér... mi motiválja a... hőst, ha
győzelemre
Van rendelve az égiek által?

ILMARINEN (felriad, de visszafekszik) Mi van? Mi van?
VEJNEMŐJNEN

– Hogy nem lesz-e elég egy szép nap
a szinten tartott Hósiességéből?

ILMARINEN

– Hogy? Mi? Na jól van, jól. (Hortyog to-
vább, de már fölébredt)

VEJNEMŐJNEN

Én sose voltam olyan szerelmes,
mint amilyen most akarok lenni.
Feleségem lesz.

ILMARINEN

Az se jó ám.

VEJNEMŐJNEN

Vagy ne legyen, de legyen már valami.
Valami felforgató, nagy dologra várok,
Bájos ismeretlenként elvegyülni
Egy piacon – csörgős sapkát hordani,
De ez lehetetlen. Mi miatt is?
Az az átkozott tehetség!

Bírom-e kezdeti
Feltöltéssel a hosszot? Vagy levitézlett
Nagy öreg leszek, akit az újak még meg-
hagynak,

Sportból vagy fegyvelemből.
Vagy még rosszabb: mert elfelejtik,
S egy apagyilkosságra se méltó.

ILMARINEN

VEJNEMŐJNEN

Ne törődj. Csak kóccsed a verset.
Én sose voltam olyan szerelmes,
Mint amilyen most akarok lenni.

ILMARINEN

Mi van, nincsen elég nő?

VEJNEMŐJNEN

Két nap, és ott vagyunk,
Asszonyod lesz.
Hej, ha időtlen dolgokról van szó,
Nagyon is sok a két nap.

ILMARINEN (megélnkűl, összecsapja a tenyerét)

Jól van, ha te mondd,
Keressünk, keressünk!
Hátha van itt mit nyélbe ütni!
(Kiált a csapónak)
Fiú!

VEJNEMŐJNEN

Ugyan, én nem egy bármelyik nőt akarok,
Hanem bármelyiket, hogy csak őt akarjam.
És ezek a lányok...

ILMARINEN

VEJNEMŐJNEN

De én szerelmes akarok lenni.
Nem vagyok rossz ember,
Jár nekem ez még.
Ami jár, az jár.

Akárhogy is, ha kényszer által,
Akármilyen által, de nem egy hőshöz jön
feleségül,

ILMARINEN

Hanem hozzám.

ILMARINEN

Csitri lesz.
Majd lefűjod a porát, meglásd,
És ami marad, ugyanaz a hernyó,
Mint a többi. Nekem ezzel nincs gondom,
Ha baj van, könnyíték magamon, aztán jó
napot.

VEJNEMŐJNEN

– Ez határozott lesz, szófogadó és gyönyörű.
Nem póri csirke. Olyan, mint az anyja.

ILMARINEN

Na, akkor felkötheted a gatyát.
Nézd meg az anyját, vedd el a lányát.

VEJNEMŐJNEN

Engem amúgy jobban érdekelne a mama.
Nem is láttad.

ILMARINEN

Te mondtad: olyan, mint a lánya.
Vér van abban is.

VEJNEMŐJNEN

Sűrűbb és feketébb a vére annak,
Mint a legszigorúbb tömörvas.
Üthetnéd a halálíg.

ILMARINEN

Ütném én, csak meglágyulna egy nap.
Kezem alatt nagy úr a fegyvelem.

VEJNEMŐJNEN (merengve)

Hosszú tánca után, lefűrödve láttam először,
Olcsó balzsamok illata énekelt a testén,
Sminkje lemosva, a bőre alatt mint
Kétszázhat jogar, ültek a csontok.
Úgy hittem, magasabb, de nem: egyszerű
anyóka

* A kurzív szövegrész változtatásokkal átemelés a Kalevala Rácz István-féle fordításából.

	Fiatal kiadása – a hangja lányos és kemény, Hej, ha hallhatnám ezt a hangot Szavak nélkül, a vágy nyelvére bízva. Mármint... a lányét. Aki olyan, mint... Az anyja. Ugye? Jaj, öregem... neked elment az eszed! Költők, költők!	VEJNEMÖJNEN	Utálok őket.
ILMARINEN			
VEJNEMÖJNEN	(szplinesen)		
ILMARINEN	Szerinted rossz költő vagyok? Jaaaj, jaaj, ide ne gyere, mert megöllek! És arra senki sem kíváncsi, Hogy ÉN mennyit szenvedtem???		
CSAPOS	Két derék ötvenes, Asztalon kőleves...		
ILMARINEN	Elviselni az újabb technikákat! Látni, ahogy a kohókat befűtik Szakmám fehér inges gyilkosai, S tömött sorban gyülekeznek a falvak Népei állásért, csak ugatva a szakmát, Öntudatlanul, nem ismerve mestert, S a fémet szelleme nélkül, iskolapadban Kijárlják s kitanulják. És megmaradni Csapzott és régimódi kovácsnak, Aki mellett elfut az innováció, Gépsor, hasznosság és... futószalag. És műhelyemben néha megjelennek Fényképezni pápaszemes turisták, Sajnálkozó tekintettel megtapogadják Acél vonómat s kalapácsomat, Én meg vágjak jó képet, mint a folklór Üllő mellé vetett jancsibohóca.		
CSAPOS	Két derék hatvanas, Csak panasz, csak panasz.		
VEJNEMÖJNEN	Bizony mondom, ezekben nincs alázat. Az új fiúk minden szakmát fölélnek. S a maguk képére formálják mindet.		
ILMARINEN	Emlékszel, testvér, hogy a régi időkben Meddig volt cipő a cipő?		
VEJNEMÖJNEN	Nahát ez az. Én kétszáz éve hordom ezt a nadrágot, ember.		
ILMARINEN	Hát most egyék meg, amit főztek.		
CSAPOS	(félre)		
	– Felejtsd el, Ukkó, a köztes nemzedéket. Örök bátyusok, nettó hivatkozások. Csak átkötések két nagy reményű, De elordasult nemzedék között, Egyetlenek, kik szívvel hiszik, hogy tiszták, Mert félreálltak, amikor rájuk Került a sor. „Neem...” – mondták: „nem, nem: Teremtsenek az újak világot, Mit nekem történelmi pillanat... mit nekem felelősség... Csinálják ezek a tehetséges fiúk... És ha elkúrják, a partvonalról Nagyon-nagyon jó lesz kiabálni.” Toldott könyökű zakókban járnak, Unalmasak és törődöttek, Néha egy félrelépés az értelmiségi szintér Homályos szeparéi közt, öröm csak ennyi Azon túl, hogy szidják az érkezőket, Akiknek éppen erős bátyusra Lett volna szükség. Azok egyszeri, világnagy Alkut Kötötték a Rosszal: ezek a pokol külső köréből		
ILMARINEN	Fognak majd végül befelé ugatni.		
VEJNEMÖJNEN	Még a pokolban is a peremre valók, Mert ők a szentek az alvilágban.		
ILMARINEN	Engem már nem is érdekel az egész.		
VEJNEMÖJNEN	Igen, egyék meg, amit főztek.		
ILMARINEN	Mit érdekel engem, hogy kúrták el.		
VEJNEMÖJNEN	Én nem voltam benne.		
ILMARINEN	Utálok őket.		
		BELEALSZANAK	
		CSAPOS	(mosogat, míg a két öreg beszélget, végül, ahogy elalszik, közelebb megy az asztalon lévő Szampóhoz)
			Ha volna két életem, egyikét, A nagy reményűt, amelyik nem restell Szolgáltatásnyitni az Új felé, Most arra áldoznám, hogy kiderítsem, Mi ez. Nem vagyok méltó ellopn És hajlékomban beágyazni, akár egy Vörös szakállú bécsi hangszerész Az összecsőrt Stradivarikat. De annál több vagyok, hogy félrenézzek, S örök időig furdalja oldalam Ez a dolog, amit elmenni hagytam Anélkül, hogy rájönnék, miféle. Rossz élet volna az. Mert bezár a hely, Gyorséterem, bank nyílik a helyén, És miközben a tálcákkal igyekszem A szolgálati bejárat felé, Vagy lenőtt hajjal állok, kamupisztoljos Kis biztonsági őr – azon agyálnék, Mit hagytam itt megismerése nélkül. Ne legyen igazam, de lényegi Dolog lehet. Sőt, a végén még Eposz épül e csodás tárgy köré, Költenek rá valami háborút, És az északi féltekén veszendő Népek adják egymásnak hagyományát. Mi lennék akkor? Én lennék a szerencsétlen Csapos, Aki mellett két méterre feküdt A Tárgy... vagy: Lény... az Északi Titok, De ő hamutartót mosogatott. Hát egy fenét. Szólok a fiúknak.
			Kiált, és amíg nem érkezik az Első, ugyanúgy ismerkedik a Szampóval
		ELSŐ	Ez a dolog előttünk... a Közös Nyelv. Furcsa egy nyelv. Nem is szóalapú. Bizony mondom, ebben áll a jövő. Az ezer földi nyelv helyett Egy szép napon ez fog majd üzemelni, Beolvad a ragasztó nyelvcsalád, Latin és szláv egy nyelven ünnepel. Na de nem is a nyelvekről beszélék, Nem is közös nyelv ez, hanem... közös hang!
		MÁSODIK	Milyen hang? Hát nem látod? Vegyület. Az Örök Élet Titka, így nevezzük. Megőszülhet akármennyi nagydoktor, Tudtam én, hogy nem kémcsövek között Keverik ki a hosszú élet titkát. A nagy titok, tudtam, nem is lehet más, Mint ilyen... egyszerű. A törzshelyem Frekvenciáján pontján ül majd nemesen, Nem lesz kórházzsága, s a boncmesterek Édeskés szagú ujjait sem érzem Felőle, nem mérhető munkaórák, Sem elhidegült orvosházaspárok Számával, csakis önmagával: Mennyire tudtam! Bizony mondom, hogy Skandináviában Megugrik a várható életkor, És eléri talán a... nyolcvanát! A nyolcvanát? Miket beszélés. Bizony mondom, ez itt: a Libidó. Nem mérik ki gyógyszergyárak grammonként, Csak kézre áll a Vágy, És a test engedelmeskedik.
		CSAPOS	
		HARMADIK	(jön)

NEGYEDIK (jön, kajánul Csaposnak)

Energia. Vagy ha tetszik, Olaj.
Itt tört fel a kocsmában, és nem lanyhul
A forrás, megújul, s hullámai
Egymást nyalják egyenletesre.
(Megérinti a Szampót, megnyalja utána az
ujját)

Finom. Szavamra, ez a legjobb összetétel,
Olyan, mintha Tuonela forrásából folyna,
Sötét és friss. Halált hozó.

(Hunyorít)

Vagy nem olaj, hanem alternatív
Energiaforrás? Atomokat
Pattint egymásnak, s a felszabaduló
Energia fémszínű vezetékek fodrain át jut
Áramfejlesztőkbe – elmaszátolva a Nap
Keserédes ciklusait.

Szikrát vet, ha jól látom.

ÖTÖDIK (jön)

Bizony, szikrát vet. Mást se tud.
Nem olaj ez, barátom: Termékenység.
Sejtek ütődnek egymásnak, és az Élet
Magával hinti meg a kémiát.
Az emberek számával jó arányban
Szaporodnak halak, fókák, hiúzok,
S a boldogság köszönt a sík vidékre.
Önmagában keres erőt az élet,
Amit talál, elnevezi hitének,
Kiújul és kinövekszik magából,
Egymásra néz a két sejt, és megébred,
Mindent, mit a másikkban lát: lemásol,
Csintalannak látják egymást s kövérnek;
Termékenység, nagy hiba lenne
Nem fölismerni téged!

Bármit mondtatok itt előttem:

Az összes véleménynt magában rejti
Az én olvasatom. Mert szaporodnak
A vélemények is.

NEGYEDIK (érzi, hogy ez őt igazolja)

Tehát háború lesz.

ÖTÖDIK

Nem lesz, ha nem lesz

Min vitázni, hiszen egyformán gazdag
Lesz a föld eldugottabb vidéke
És a mélyföldek termékeny lapálya.
Az emberi ráció szerint nem
Lehet háború, hogyha nincs miért.

ELSŐ

Nézd, az elvek csataterén van egy s más,
Amit meg kell vívunk.

ÖTÖDIK

Ugyan mi?

ELSŐ

Például ez maga. Az, hogy... mi ez.
Ne kiáltunk békét, hogyha nem értünk
Egyet.

ÖTÖDIK

Nem mindegy, ha mindenki jóllakik?

ELSŐ

Nem vagyunk állatok, akik elfekszenek,
Ha tele van a gyomruk. Bizony csatázzunk,
Ha tehetjük, és még van is miért.
Szerintem: a közös hang. Nem is szerintem.
Punktum. Az.

EGY LÁNY (érkezik, szép, méltóságteljes, szomorú, körbejárja a Szampót)

Szép bátyáim, fivéreim, de hisz' nem
Látjátok, hogy ez itt maga a Kétség?
Abban való kétség, hogy ha alászáll
A Mindenre Való Végső Megoldás,
Mihez kezdünk vele mi, emberek.
Boldogságunk s a Boldogság maga
Úgy érkezett, ahogy akart – s így akart:
Ezer színben, megfejthetetlenül.
Nem fogunk-e fejszét neki, amint jön?
Nem fogjuk-e értelmezni,
Méricskélgni,
Tönkretenni,
Kerék alatt felnégyelni,

Összeadni és kivonni,
Osztani és saját élő
Hibáinkkal megszorozni,
Hogyha nevet adunk neki?
Nem lesz-e jobb hátradólni a fűbe,
S fűszállal a fogunk között csak nézni,
Örülni, hogy másnak mást jelent?
S élvezni, hogy más élvezi,
Hogy nekünk ugyanazt?

POHJOLA

Louhi és a Férj és az udvartartás várakozásában. Türelmetlenek,
nem tudják, jön-e Vejnemőjnen a Szampóval. Louhi feszült

LOUHI (ablaknál)

Ki tudja, merre jár a vakmerő kis
Ősz öregember, s vejem lesz-e végül.
Kicsiny leányom, te mindenesetre
Ne vedd le fátylad, maradj talpig díszben.
Biztos vagyok benne, szívem,
Hogy te ezt is elintézed,
Ha nem jön az öreg kandúr,
Kerül helyére fiatal.

LOUHI

Édes kis férjem, Szampót hoz a szőrös.
Nem két szeméért akarom vejemnek,
Én a felbúgó Szampót félttem, édes.
(Föl-le jár)

FÉRJ

Lassíthatnál, kis démonom,
Húl a házunk, ha feldúlt vagy,
Ha ujjad a falhoz ütöd,
Szikrázik, de nem melegít.

LOUHI (ideges)

Nyugodj, Louhi, mert bajoknak
Forrása, ha nincs nyugalmad.
Édes kis férjem, kérlek, most indulj,
Járd a határt be, kint felejtettem
Valami rongyot, nagyon hiányzik
Ében hajamból, s tetszeni vágyom.

Férj el

Hosszú kertjeimet nevem megülte.

Mondják: Pohjola szép, akár az úrnő,
Bővízű patakok s a zöld! s a termő
Fák füves meredélyei! s a mindig
Új dalú madarak zajos világa
Lenne – hogyha a pázsiton s a fákon
Meg a Nap sugarán nem ülne biztos
Páncéljával a hó.

A nagy fehérség
Alatt egy kiesebb világ, nagy ország,
Boldogabb, fecsegőbb s a Dél hatalmát
Is megtörni esélyes élet alszik –
Melynek én vagyok egy-kerékkötője.
Szépségem s szigorom bevonja hívós,
Rossz réteggel a nagy reményű tájat.
Bizony így. De velem ki tart s ki számol?!
Az én rétegeimre nem keresnek
Nebet, az nem is érdekes: gonosz nő,
És nem kell magyarázat, ez vagyok.

S hogy

Mellem fűzkosarába' fű s megannyi,
Lánykoromban előkerült varázslat,
Tobozok, faragott kövek s szelencék
Között egyszerű női szív dobog? Nem,
Az eszükbe se jut. De kiknek is? Hát
A... Jóknak.

Ha hadat viselt kegyetlen
Seregem: nem azért, hogy új mezőket
Hódítson meg a déliek vidékén,
Bizony nem: nem a ráció tarolta
Zokogósra a megmaradt tanyákat.

A Bosszú! Az igaztalan világnak
Mutattam meg: *ilyen*, ha rossz vagyok.

S az

Igazság odalentje *sírjon is*, ha tornya
Az igaztalanság hamis fűvére
Épült!

Íme, a billogot viselnem
Nem esik nehezemre: *önbeváltó*
Szín a mélyfekete, s ha most levetném
Rongyaim: kitudódna, hogy beitta
Magát bőröm erős szövésű
Anyagába is. Ez vagyok, s nem élem
Túl a Rossz szerepét.

De néha... néha
Szeretném odatolni egy erősebb
Lényhez hajlataim, s akár parasztok
Feleségei, csak feküdni egy szerelmet
Nem ismerő, sietős, inas vadember
Alatt addig, amíg a hús nem ernyed.
Félek, már ölelésem is fiús lett.
Tart-e szépnek akárki úgy, hogy abban
Nem csillan meg uralkodói fényem?

SZOLGA HANGJA
Úrnóm, Úrnóm, két alak jön
Dél felől!
Az egyiknek vértje csillan,
A másikon medvebőr.

LOUHI (*közönyösen, tökéletesen fásultan, boldogtalanul*)
A Szampó. Örömem határtalan. Lesz
Fény a népnek, a fény derék huzalban
Érkezik meg az otthonokba, hurrá.
Tapsikoljak az innovációnak. (*Gúnyosan tapsol*)

Az. Ki hát az alávetett? A nép? Hisz
Nem épp úgy szenved, ahogy kívánja?
S nekem nincsen egyéb utam, csak az, hogy
Felelős vezetője, a vasszigor tartója
Legyek, és gyerekáldozattal álljak a
Nép igénye előtt:

te szülj, királynő, s legyen fény!

SZOLGA HANGJA
Jaj, édesem, leányom!
Louhi, Louhi, két alak jön
Dél felől!
Tisztes ősz az egyik,
Másik hordár vagy... fegyőr?

LOUHI
Milyen parasztot hívott magával
Ez a nagy híró Vejnemőjnen?
Nyilván a Szampót cipeli szolga.
Akkor elhozta.

SZOLGA HANGJA
Úrnó, Úrnóm,
Ez a másik nagygyőrös,
Nincsen gyűrű gyűrűsujján,
Ez se nő.

ILMARINEN
Fogd be, verselő.
Ej, sok a költő, kevés a főka.

*Egyedül lép be a Szampóval a kezében, megtorpan,
egymásra néznek Louhival, akit elbűvöl a hatalmas férfi*

VEJNEMŐJNEN
Louhi, itt a Szampó, hol a lány?
LOUHI
Nem kocogtattátok? Működik?
ILMARINEN (*ugrik*)
Bekapcsolom...

VEJNEMŐJNEN és LOUHI
Nem, nem, hagyd!

LOUHI (*Ilmarinenre*)
Ez meg ki?
VEJNEMŐJNEN
Testvérbátyám, Ilmarinen. A kovács.
LOUHI
Ő csinálta?
ILMARINEN
(*büszkén*) Én, én!

Vejnemőjnen lehajtja a fejét

LOUHI (*szúrós tekintettel Vejnemőjnenre néz*)
Úgy beszéltek, azé az idősebbik lány,
Aki nekem Szampót szerkeszt.
Ez alapján... mit gondolsz te, kovács kerül
a családba,
Vagy szegiem meg a szavam?

ILMARINEN (*tetszik neki a dolog, a tenyerét dörzsöli*)
Hát ha így áll, megnézném a menyasszonyt.

LOUHI (*ellenvetést nem tűrően*)
Becsaptál!

*Nem figyel Ilmarinenre, kinyújtja a kezét Vejnemőjnen felé az a
szeméhez kap, és térdre esik*

VEJNEMŐJNEN
Louhi úrnó, a költségvetés nem bomlik.
Egy Szampó plusz, egy lány mínusz.
Mi kell még?

*Ilmarinen ugrana Louhira, de az kinyújtja másik kezét is, és
Ilmarinen is ugyanúgy térdre esik, mint Vejnemőjnen*

Fene se érti Északot, munkát adnak, nő
ígérnek, most meg...
Hol van ebben a megtartó eszme?

LOUHI (*Vejnemőjnennek*)
Becsaptál!

FÉRJ (*gyanútlanul érkezik, fogalma sincs semmiről, egérhangon*)
Hegyet-völgyet is bejártam,
De a kendőd nem találtam...

*Louhi oda se néz, a Férfi felé is kitarítja a kezét, aki szintén térdre
hull. Látszik rajta, hogy aki most megzavarja, így jár*

VEJNEMŐJNEN (*könyörög*)
Fogadd el hát testvéretem,
Hú szolgád lesz a családban.

ILMARINEN (*nyögve*)
Nem szolgállok diktátorokat.

LOUHI (*gúnyosan*)
Az kéne csak! Azért neveltem,
Szép szellemét azért tereltem
Virágzásba, ízlésbe, hitbe,
Hogy elvigye egy délszaki kovács?
Az én lányom nem fog vasport tüszszenteni!
Becsaptál!

VEJNEMŐJNEN
Adj egy esélyt legalább a lánynak.
Hívd ide, és ha nem érez leküzdhetetlen
Szerelmet egyikünk iránt sem,
Dönts, ahogy akarsz.

LOUHI (*ijesztően kacag*)
Az én lányom? Szerelembe esne?
Erős kézzel irtottam ki belőle
Nyomat is a déli hóbortoknak.

Leengedi a kezét, a férfiak fölállnak. Csönd, majd rikácsolva

Gyere be!

*A Lány bejön, és szembenéz Vejnemőjnennek és Ilmarinennel.
Louhi mosolyogva várja a döntést*

A LÁNY (*igyekszik közönyösnek mutatkozni, így mondja*)
Hát anyám, ha ígéret köt téged,
Hogy az üllő mellett inas legyek,
Miattam ne szegd a szavam,
S mint jól nevelt lányod...

LOUHI
Jó, jó, jó!
Három próba.

VEJNEMŐJNEN
Jaj, ne csináld már, eddig akárki eljut
Szampó nélkül is.

LOUHI
– Hozd el nekem Manalának mély völgyé-

ből azt a farkast,
 Amit senki nem hozott el, merthogy
 onnan nincs visszaút.
 Hozd el Mana bőszt medvéjét, amit senki
 nem hozott el,
 Peckeld kétféle pofáját, amit senki nem
 tudott még.
 Harmadjára hozd el nekem Tuonela holt
 vizéből
 Azt a harcsát, amit senki nem tudott élve
 kifogni,
 Aki élve maradt, az nem fogta ki a fényes
 harcsát,
 Aki kifogta, nem maradt élve, hozd el azt a
 halat.
 Akkor megvan? Farkas, medve, hal!

*Ilmarinen legyint egyet Louhi felé, és elindul inkább haza.
 Vejnemöjnen elé ugrik*

VEJNEMÖJNEN Várj, segítek, ne menj haza!
 ILMARINEN *(kifakad)*
 Hát hülye vagyok én vagy mi, hagyjam,
 hogy szívdassanak?
 LOUHI Így döntöttem. *(Elmegy)*
 A LÁNY *(könyörög)* Széles hátú kovácsmester, kérlek, ne hagyj
 Pohjolában.
 Rejt egy kevés varázserőt rózsás perselyem,
 segítek!
 Készíts kantárt kék acélból, vasból verjél
 erős zablát,
 Majd kezemmel megsimítom, azzal hozd
 a rusnya farkast.
 Hazafelé meg a medvét, elfér a két féreg
 azon.
 Szerkessz vasból sasmadarat, azzal vetesd
 ki a halat
 Manala mély folyójából – hadd legyenek az
 üllőd mellett
 Kicsi szolgád, meleg vérű, ölbe mászó jó
 cseléded.

Vejnemöjnen egyedül marad Louhival

VEJNEMÖJNEN Segíteni fog neki.
 LOUHI Tudom.
 VEJNEMÖJNEN Mégis egy... kovács anyósa leszel?
 Lemondtál a déli hősről?
 LOUHI Kovács anyósa leszek,
 Mert NEM mondtam le a déli hősről.
 VEJNEMÖJNEN Nem értem.
 LOUHI Hogy érthetnéd.

ISTENEK

*Főasztalnál ülnek egymás mellett az istenek. Középen Zeusz, a
 szélén Ukkó. Látszik, hogy Ukkó a vendéglátó, sűrűg-forog, instru-
 álja a szolgát*

ZEUSZ *(félrehívja, bizalmasan)*
 Szolga! Hamar ültess messzire Íziszt
 Ámontól, nehogy összekapjanak.
*(Föláll, megvárja, amíg megtörténik, és vár még, hogy a csivitelés
 zaja elüljön, s mindenki észrevegye, hogy szólasra emelkedett)*
 Először is hadd köszöntsem mindannyiunk
 nevében
 Vendéglátónkat, Ukkót, aki a mai gyűlés
 Zavartalansága érdekében varázsolta
 Emberek által járhatatlanná a merész csú-
 csú Haltitunturit.

Sajnos a mai ülésen nem lehet itt velünk
 Édesöcsém, Juppiter, valami fekete kutyát
 hajszol
 A Vezúv felé a hármast úton. *(Nagyon lát-
 szik rajta, hogy örül a távolmaradásnak)*
 Ő tudja. De maga helyett elküldte
 Bacchus barátunkat, ő nemes borokkal
 érkezett,
 És nem ismeretlen előttek, hisz ő képvi-
 selte

Juppitert legutóbb, az Araráton.
 Itt a germánok vasverője, Thor is.
 Nem jöhetett Egyiptomból Ozirisz,
 Igazoltan, temetésre ment, egy újabb fáraó
 Testében kell ma megjelennie,
 De elküldte maga helyett kiváló nejét, Íziszt.
 És ma Egyiptom adja a korelnököt,
 Itt van Ámon, ő tegnap érkezett.
 Inkább, mint hogy együtt utazzak a lotyóval.
 Istár úrnő a két folyó völgyéből.
(Bemutatja, körülnéz) Más nincs. Halljuk
 Ukkót,

ÁMON *(félre)*
 ZEUSZ

UKKÓ

BACCHUS *(undorodva kiköpi a sört)*

*Ukkó tekintélye szertefoszlik, és hihetetlenül zavart lesz, ez ki is
 tart a jelenet végéig*

ZEUSZ *(csak neki, bizalmasan)*

BACCHUS *(kötekedő jelenség, és ő már fennhangon válaszol)*

*Szolga zavartan Ukkóra néz, az megsemmisülve bólint. Kicséréli
 a söröket borra. Mindenki elégedett*

ZEUSZ Bocsásd meg, Ukkó, a tapintatlanságot,
 Folytasd, kérlek.

UKKÓ *(remegő hangon)*

Először is beszámolnék a fejleményekről.
 Azért mára szerveztük az ülést,
 Mert odalent fontos napja zajlik
 Az északi világnak.
 Egy esküvő.

ISTÁR *(izgatottan)*

UKKÓ *(háború uge nincs, zavartan)*

Szerelem? Háború?
 Hát, nem éppen... de nem spóroltam semmin.
 Mindenki megkapja a magának érdekest.
(Thor felé)
 Van egy kovács is!

THOR *(elismerően)*

Remek, remek.
 Ki az, mi az, hogy hívják?
 Ilmarinennek.

UKKÓ

THOR *(hunyorít, gondolkodik)*

Az Ilmarinen? Nocsak, nocsak.
 Tehetséges gyerek.

UKKÓ

A történet szerint Vejnemöjnen,
 A déli világ hőse fivérével,
 Ilmarinennel együtt az Észak

Úrnőjével, Louhival állt szemben.
 Karjala békéje most állt helyére,
 Ilmarinen nőül veszi Louhi
 Nagobbik lányát, és földem a boldogság
 Földje lehet örök időkre.

ÍZISZ És?
 UKKÓ És mindenki boldogan él.
 ÍZISZ Neked elment az eszed?
 Ennyi?
 ISTÁR Semmi háború?
 UKKÓ (zavartan) Hát, semmi.

Általános elképedés, amiben benne van, hogy Ukkó reménytelen eset

ISTÁR (reménykedve)
 De az ifjú pár között, gondolom,
 Tomból a szerelem.
 UKKÓ Érdekházasság, Istár.
 A békéért.
 ISTÁR (kikelve magából)
 A békéért?!!

Hatalmas moraj, benne az ilyenkor szokásos mondatok: „Komolyan mondom...”, „Hát ezt nem hiszem el...”

ZEUSZ (józanul, de látszik, hogy a többiekkel van, csupán le akarja hűteni a kedélyeket)
 Na nem, nem, nem,
 Rendben. Ukkó, én azt javasolom,
 Ugorjunk, és tudjuk le a munkát.
 A történetedre később visszatérünk,
 Vagyunk együtt annyira jók, hogy
 Feldobjuk egy kicsit. De ahhoz inni kell még.
 Tagfelvétel!
 UKKÓ (megsemmisülve)
 Legyen, Zeusz, ahogy te akarsz.
 (Papírral a kezében)
 Jelentkezett Hawaii főistene,
 Ku-waha-ilo, az Emberevő.

Az „Emberevő” szóra általános elismerés a társaságban

BACCHUS Emberevő! Na, ez jópofa,
 Halljuk!
 UKKÓ Szolga, olvasd!
 SZOLGA (rettenetesen hadarva)
 Felesége, Haumea, a Földanya, akit leggyakrabban szakadék képében tisztelnek, máskor azonban emberszerűnek vélték. Erre mutat az is, hogy gyermekei különböző testrészeiből születtek. Első lánya, Namaka-o-ka-hai a melléből, Pele a combjából, a legidősebb fia a Cápaiszten koponyájából, a mennydörgés istene a szájából, a villámlás istene izzó szeméből született. A Földanya többi gyermekei az istennő karjából, csuklójából, tenyeréből, kéz- és lábujjaiból születtek meg. A legfiatalabb leány, Hiiaka egy tojásból kelt ki, mint egy kismadár. Őt Pele különösen szerette, ő volt a legkedvesebb húga...

BACCHUS (ásít)
 SZOLGA Jaj istenem. Mi a sztori?
 – A Mennydörgető és a Háború Gyermeke a vallási hagyományok szerint púpos.
 VULCANUS Na, ez már jobbacská.
 BACCHUS – Most komolyan, kell nekünk egy ilyen a társaságba?
 Nem vagyunk így is túl sokan?
 Itt ülne a rém hosszú nevével,

És a szimbólumairól magyarázna.
 ZEUSZ (rendreutasítón, de rajta is látszik, hogy unja)
 Jól van, Szolga. Milyen nevű isteneik vannak?
 SZOLGA – Hiiaka-kapu-ena-ena, azaz a Vörösen Izzó Hegyet Takaró Felhő, az Égő Tabu,
 Hiiaka-wawahi-lani, azaz a Mennyszaggató Felhőhordozó, más nevén az Égboltot Nagy Esőzéseért Áttörő Hiiaka,
 Hiiaka-makole-wawahi-waa, azaz a Tűzszemű Kenutörő,
 Hiiaka-kaa-lawa-maka, azaz a Gyorsan Felcsillanó Szemű Felhőhordozó,
 Hiiaka-i-ka-poli-Pele, a Pele Keblét Ölelő, Tűzistennő által óvott Felhőhordozó...

ZEUSZ (megszakítja, nem bírja tovább hallgatni)
 Na nem, nem, gyerekek, ezt így nem lehet csinálni.
 Ez komolytalan.
 És ezek még csak az istennők.
 SZOLGA
 ÁMON (a rangidős hangján)
 Én mellettük vagyok.
 Nem kell annyi emberarcú isten.
 Ez elsősorban munka, nem pajtikat gyűjtünk.
 Komolyan mondom,
 Ha a tendenciát nézzük,
 Nemsokára valami ács fia ül a helyedre.
 ÍZISZ Jól van, papa, üljön meg a helyén,
 Nem kell kényszeresen okoskodni.
 ÁMON Nagy szerencséd, hogy nő vagy,
 Mert, istenemre, felképelek.
 ZEUSZ Na jól van, hagyjuk a családi ügyeket.
 (Nagy levegőt vesz)
 Ámon. (Tagolva, mintha hülyének magyarázná)
 Attól még, hogy istenek vagyunk,
 Nem jó, ha mindig az istenségünkről beszélünk.
 Attól még lehet más témánk is.
 Egy tagfelvételi kérelemből mindig kitűnik,
 Hogy ki a tökök gyerek, s ki az,
 Aki a belterjet hozza az asztalunkhoz.
 Ki gyakorolja a tükör előtt a varázslást.
 Érted?
 Ez itt... hát komolyan.
 Miről tudnánk ezzel beszélgetni?
 Arról, hogyan dönti fel a kenut?
 Itt dedikálná nekünk a parancsolatait.
 Elegem van ezekből az istenbüfék Aranyifaiból.
 Különben is...
 Hawaii? Hol van az?
 Még az kéne, hogy valami komplexusos isten Ránk szabaduljon,
 Még megpróbálna megtéríteni.
 BACCHUS Ez jó, megtéríteni.
 ÁMON Te is tudod, hogy a terjeszkedés A szövetség érdeke. Igen, jogokat Vár tőlünk a peremvidék. De az csak rajtunk áll,
 Hogy a jogköröket kiüresítjük-e később.
 Alapítunk egy belsőbb asztaltársaságot.
 Legyen nekik a teljes jogú tagság,
 De amint megkapják, ne érjen semmit.
 Ez politika.
 És hát mondom: ez legalább egy: isten,
 És semmi emberi. Legyen egy ilyen is.
 ZEUSZ Jó, de hogy mindenféle lúzert beengedünk...

ÁMON Én vagyok a korelnök. Nélkülem nem dönthettek.
Dönteni pedig kell.

Szavaznak, egyhangúan igennel, de nem lelkesen

ZEUSZ (bosszúsan) Következő.
SZOLGA Kaptunk egy kérelmet... szignó nélkül.

Értetlenül néz a társaság

THOR Na, ez is komoly fiú lehet.
SZOLGA – A „magyar mitológia” kifejezés mindazokat a mitológiai képzeteket, lényeket és a világ keletkezésére, felépítésére és működésére vonatkozó elgondolásokat jelenti, melyek egy többnyire egységes mitológia részét képezik.

BACCHUS (egyre részesebb)
ZEUSZ Az, többnyire. Szép firma.
Hogyhogy nincs aláírva?
Ki küldte?
ISTÁR Ez valami közösségi kérelem lesz.
De édesek, ahogy összetartanak!
ZEUSZ Na most álljon meg a menet.
Belőlünk már akárki hülyét csinálhat?

Thor feláll, odamegy, és ő is olvassa, röhög közben

SZOLGA – A magyar ősvallás lényege valószínűleg a samanizmus, pontos mibenlétével, elemeivel kapcsolatban azonban a tudományos életen belül és azon kívül is rengeteg elmélet és feltételezés létezik, így jelenleg sincs egységes kánonja...

THOR (nem bírja tovább, kikapja a kezéből a papírt, és ő olvassa tovább)
Ezt figyeljétek, a referencialista!
1. A világ szerkezete
2. A felső világ lényei
3. További felső világi lények
4. A középső világ lényei
4.1. A tündér
4.2. A szépasszony
4.3. A boszorkány
4.4. A sárkány
4.5. A lidérc
5. Az alvilág lényei
5.1. Ördög
5.2. Kísértetek
5.3. Betegségdémonok
6.1. A kutya
6.2. A szarvas
6.3. A ló
ZEUSZ Egyhangú: nem. Már ha ez kérdés.

Körülnéz, egyhangú

Na. Ukkócska. Mi az az... izé ott a lagzitól Húsz mérföldre északra, Hét föld alatt?
UKKÓ Az a Szampó.
ZEUSZ A micsoda?
UKKÓ A Szampó. Ilmarinen jegyajándéka.
Azt vitte a nőért.
ZEUSZ És mi az?
UKKÓ Hát nézd, ez összetett. Úgy van kitalálva, Hogy ne nagyon lehessen megfejtteni.
ÍZISZ Egy pamutgombolyag az embereknek?
Tudom, ilyenekkel játszik a cicám.
UKKÓ Hát, sarkítva, de igen.
Örülnek neki. Még a lánykérésre hozták,

Louhi beüzemelte hét földréteg alatt, És az Észak azóta működik.
Van munka, van kenyér, boldogság. Fény.
Északon, tudjátok gyerekkorotokból, Hiszen mindannyian ott voltunk óvodások, A sötétség birodalma élt – most A mennyei boldogság költözött Az elhagyott vidékre.
Tudjátok, dolgozom. (Büszkén)
ZEUSZ Ügyes gyerek vagy.
Lehet még csinálni ilyet?
Thor, szerinted?
THOR Ilmarinennek ez gyerekjáték.
Tudod, megfogja a tömbvasat, Négyyszer edzi, kétszer fojtott lángon, Berovátkolja itt meg itt...
ZEUSZ És... (Kajánul) mit szólnátok, Ha nem csinálhatna több ilyet?
Máris felizzana a történet.
ISTÁR Juj, de izgi!
Háború lesz!
ZEUSZ (önelégülten, mindenkivel pacsizik) Na, ismertek! Ki a főnök?
De Zeusz...
UKKÓ (zavartan) Ne törődj, Ukkócska, ne törődj.
BACCHUS Igyál. Szavazás: igen?

Mindenki feltartja a kezét, a rémült Ukkó is, miután körülnéz

ISTÁR És Ukkócska, ki az a szép fiú, Aki a lagzitól délkeletre Nyolc kutyával rohan a füst felé, És az arcán kimondatlan feszültség, Inas lábú és olthatatlan vágú.
Jaj, de gyönyörű fiú az.
UKKÓ Mellékszereplő, Lemminkejnen.
A szerelem s a háború nagy rajongója.
ISTÁR (felsikolt, tapsikol) Szerelem és háború?
Az pont az én profilom!
Hagynád szegényt szenvedni parlagon? Mít kell róla tudni?
UKKÓ – Azért vittem bele némi csavart. (Kihúzza magát)
Nőért ment Északra, Louhi belehajtott egy folyóba, Meghalt, és az anyja rakta össze.
Hogy mondtad?
UKKÓ Darabokból, némi varázsigével.
ÍZISZ (felháborodva) Ne viccelj már. Ezt tőlem loptad. Oziriszomat is én raktam össze.
Ukkó, saját kútfőből már nem is megy?
UKKÓ (elszégyelli magát) Hát, izé...
ZEUSZ (gyorsan, nyugtató, de határozott hangon) Jól van, jól van, Ízisz, Farolj le a témáról, Lányok, most egy kicsit megengedem a pletykát.

Ízisz átül Istárhoz, pletykálni kezdenek, a szín lassan besötétedik, mindenki részeg, elalszanak. Azért itt van egy kis pletykakezdemény, hogy legyen mit mondaniuk

ISTÁR – Enlil, tudod, Enlil, na képzeld, megerőszakolta a szél istennőjét...
ÍZISZ Nem mondom... Ninlilt?
ISTÁR – Na várj, és ami a legjobb, ezért száműztük az alvilágba a kölykeivel együtt, tudod, azért mégiscsak durva.
Na, aztán ott nemzett még három istent,

hogy fiát, a Holdat azok helyettesítsék az égen...

ESKÜVŐ

Jön a vőlegény csapata, az ajtónál kis párbeszéd, a beengedés rítusa. Találós kérdések

- Mellik lábba léptek elüsző, mikor a menyegzős házba léptek?
 - A mellik láb hátu vuót.
 - Ki ütöttö agyon a világnok negyedrészit eccsapásro?
 - Kájin.
 - Ki születött iés nem hótt meg?
 - A Luót feleséggye.
 - Miko vuótak a farkas meg a bárán juó baráccságbó?
 - Miko a Noi bárkájábo vuótak.
 - Miko a Noi bárkájábo vuótak.
 - Miko átt a magas Isten fiállábon?
 - Miko a számár hátára lépett.
 - Hun vuót a zisten, miko se ezen, se a másvilágon nem vuót miég?
 - A poklokon.
 - Hun vuót a Kirisztus, miko se ezen, se a másvilágon nem vuót?
 - Féll lábbo a számár hátán.
 - Hun varrta meg a Kirisztus a szúrit?
 - Ahun rongyosabb vuót.
 - Temetü zugott, koporsu ment, a halott bent riétt, kive törtint?
 - Juónásse, miko a cethalba vuót.
 - Ki van a zistenni föllebb?
 - A koronájo.
 - A zisten csinyát egy ekit, ki fogta meg elüsző?
 - A harmat.
 - Miko vuót három hiét egy esztendőben?
 - 1777-ben.
- Na, akkó gyűjjenek.

Ilmarinen, Vejnemöjnen és Fiú bejönnek. Ilmarinen mint egy pojáca

FIÚ (papírt vesz elő)

Fölpakoltam négy szarkát a hintóra, elküldtem őket Helsinkibe kiskésért, villáért. Fölszedelőzködtek igen erős szerszámmal, zörgött-morgott a négyszarkás hintó. Répa volt a kereke, szalmaszál a tengelye, nád a rúdja, légy a kocsisa, szúnyog volt a csatlósa. De ezekben nem bizakodhatunk, mert jött 24 éhes disznó, és azok a csudahintót megették. No, a késsel levágtam a disznókat, már csak kenyér kellett. Hát elvittem a malomba 12 mérő búzát egy dióhéjba tömve, a húsokat meg fölraktam egy szekérre. De mire visszaértem, a malom elment egerészni, és elvitte a húst. Az ostoromat leböktem, elmentem a malmot megkeresni, de nem találtam. Mikorra visszaértem, az ostorból fa nőtt, azon meg madarak költöttek. Gondoltam, fölmegek, jó a madár levesnek. De az odúba a kezem sehogy se fért bele, hát gondoltam, bedugom a fejemet, de az meg belészorult. Aztán eszembe jutott, hogy az öregapámat egy vászonszekercével együtt temettük, hát elszaladtam a temetőbe, kiszedtem a sírjából a szekercét, és kivágtam magamat a nagy fából. Nagy szerencsétlenségemre a nyakamat is elvágtam, én magam meg fejem nélkül beleestem egy nagy halastóba, s ott annyi halat szedtem a seggembe, hogy gondoltam, elég lesz az péntekre meg szombatra. De arra sza-

ladt egy cigánygyerek, az mind az ölébe rakta, s elszaladt. Hát ahogy kergetem, nekem támad egy goromba kis kutya, de azt meg úgy megdobtam a fejemmel, hogy a seggéből kiesett ez a cédula. Az van erre ráírva, hogy „Sárgarigó kalickába / Vőlegény jár az utcába”. Csértessék a Jézus Krisztus.

Két csoport, násznép és a csúfolók. Rigmusok

NÁSZNÉP és CSÚFOLÓK FELESELGETÉSE

- Sárga csikó, selyem nyereg,
- Vőlegényünk derék gyerek.
 - Menyasszonynak melle nincsen,
 - Vőlegénynek foga nincsen.
- Ez az utca kanyarékos,
- A menyasszony takarékos.
 - Ez az utca birkacsapás,
 - Menyasszonyunk jaj de csipás.
- Aki kinéz az ablakon,
- Tarka kutya bassza nyakon.
 - Sárga virág pipitér,
 - Menyasszonyunk ennyit ér.
- Aki minket kinevet,
- Egye meg az egeret.
 - Sárga csikó, réztekenyű,
 - Ne csaholj, te csúcsos fejű.
- Cseréptányér, törj össze,
- Nyálás szádat fogd össze.

A SÖR MONOLÓGJA

A mámor gyermekét, az úrfi komlót Kicsiny korában a hideg földbe tették Mint viperák agyonvert fajzatát, S feledést szórtak sírja fölé is.

Fürge felhő jött, a nevét tudakolta, Kérdezte, mért van száműzetésben, És mit ígér, ha vízzel gondoza, Kioldja varázsos terhét a magra. Nem ígért az mást, mint jókedvet a Felhő alatti tájon – a felhő Megoldotta hát övét, s a magból szép szál, Hajladozó ág kelt ki, s futott a Mellette álló nagy fa csúcsáig.

Múlt egy kevés idő, s a komló A fa csúcsáról körülnézett. Láтта: a szántó szélén az árpa, A kút mélyéről a víz kiáltoz:

„Hogy’ érijünk egybe, mi földi hármak Egy égi egybe? Mert egymagunkban Szomorú élni: ketten vagy hárman Vígabb volna, nagyszerű volna!”

A fő sörfőző egy tündér lett, Kit Oszmotárnak hívtak, lehajolt, Az árpa érett szemét fölszedte, így tett Hat szem árpához hét fej komlót, És nyolc csöpp vízzel egybeforraltta.

Egy álló napig forralta főztjét Félisziget fokán, szigetnek partján, Nyírfá edénybe engedte végül.

Várt, és a főzet mégsem erjedt meg.

És a tündér erre egy pálcát Szorított forró öléhez,

Két kézzel húzta magába, fogta,
Csavarta, gyúrta a nyírfapálcát,
S habzó ölének mélyéből aztán
Egy fürge mókus kelt a világra.
Szaladt, szaladt a fürge mókus,
S egy vörösfenyő tetején lába
Lesodort néhány tobzott az üstbe.

De az árpalé nem erjedt ettől.

És Oszmotár most egy tenyéryni
Forgácsot talált a padlón, fogta,
Dörzsölte combját száraz forgáccsal,
Hogy az megtapadt öle habjától,
S teste tajtékzó részéből aztán
Egy színarany nyest ugrott eléje.

Nyestjét a tündér medvék várába
Küldte a medvék véres nyáláért,
S fordult az állat, s mancsa gödréből
Belecsorgatta azt a nagy üstbe.

De az árpalé nem erjedt, nem, nem.

És Oszmotár most egy fűszálat
Talált a földön, s húsához vette.
Mintha istenek zenéje volna,
Oly hang eredt a finom vonótól
Oszmotár hamvas húsának húrján,
És a zenére méhecske röppent
Ki a tündérből – aki megkérte,
Hozzon egy messzi szigeten fekvő
Szűznek hajáról nemes virágport.

És a méhecske száz évig szállt az
Unalmas vizek fölött, viharban
És napsütésben, mire talált egy
Lányt, szüzessége utolsó napján,
Épp szüzessége utolsó álma
Pörgött fejében: látszott, a száján
Más mosoly ébredt, és a hajára
Virágpör hullt a véletlen folytán.

Jött a méhecske virágpörával,
És beleszórta abba az üstbe.

Mint vihar ébred, most savanyodni
Kezdett a főzet a csöbör mélyén,
És felfutott a csöbör széléig,
Forrongva folyt a földre, akárha
Az egész földet akarná nedve
Uralma alá vonni.

Így jött világra a sör, s a híre
Messzire szállt a szárazföldön
Baromként vizet ivók fülébe,
És az üst *mint trón* várta a népek
Legnemesebbik, szálas fiúit.
És a háborús időket élők
Vadabb háborút éltek meg tőle.
És a békében tengődők már nem
Unták a békét, ha sört ihattak.
És a gyávákat bátorította,
És a bátrakat gyávává tette,
És az ifjakat öreggétette,
Romlott véneket meg fiatalá.
És a kimért nők vadul nevettek,
És a bolondok nemessé lettek,
És a királyok szolgaként csúsztak,
És a koldusok királyként jártak,
Akár aranyból, akár csak fából

Kupa került a nedű köré.
S az esküvőre ízem, tartalmam,
Állagom, színem, *mérgem* előállt:
Mélyen, aranyló hajjaim alatt
Mégívni készül a józan ésszel
Az alkohol.

*A mámor gyermekét, az úrfi komlót
Kicsiny korában a hideg földbe tették
Mint viperák agyonvert fajzatát,
S feledést szórtak sírja fölé is –*
A bosszúm nem több: a mámor múltán
Szakadjon rátok ólomsúlyával
A mámor alatt feldúlt valóság.

A LÁNY PANASZA

LÁNY

Mért törí homlokomat a menyasszonyi fátyol?
Mért érzem, hogy a selyem nyomot hagy
Bőrömmön, s nem akar majd múlni a nyom,
Sose fog már telítődni vérrel a hely,
Hol a szép szabás szorítja?

Koporsóba lépek a konyha szép kövéről.
Itt születtem a szomszéd szobában,
Erre a mennyezetre szállt megannyi lá-
nyos álom,
Itt tanultam meg, hogy a lány: nem utód, csak
Selejt a szárba szökkenő fivérek
Halmai mellett – egy jegelt ígélet,
Amit etetni kell, ha már van – egy utalvány
A család széfjében, amit ha kell, kivesznek,
S egy nap beváltják, ha erős kezekre
Van szüksége a számító családnak.

Nevet sem adtak, és ha adtak is: biankó
Szelvényként visz a férfi, aki elvesz. És beírja
A méhembe saját mohó fáját, amihez kö-
zöm sincs.
És zsirt növelek bőröm alá, hogy az új fiúk-
nak adjam,
És megromlanak a fogaim, hiszen már
Idegen család csontozatára kell a kalcium a
tejből,
És a tekintetemből rájuk száll az a fény,
amit most
Vőlegényként lát ez a dúvad ember,
S elkívánta szememből, hogy utódainak adja.

A kölykeinek ő ad nevet és szekercét,
Mosdatlanok és kócosak lesznek,
Akárcsak ő és összes felmenője,
Lassan elhitetik magukkal,
Hogy szeretik azt, akit tönkretettek,
Úgy, mint anyát és feleséget.
Én meg elhitem magammal,
Hogy szeretem gyilkosaim,
Én: az időre táguló öl s ereszkedő emlő.

LOUHI

Kicsiny leányom, magad ne vesd a
Sorsnak alá, csak tórd, hogy legyőzhed.
Vess ágyat benne, söpörd ki némán,
És várd a percet, mikor a szárnyad kibont-
hatod.
Legyél erős, hogy lehess erősebb:
Nincs az a férfi, akit nem tör be
Az asszony, hogyha tényleg akarja.
Olyan az összes férfi, mint a medve:
Üvöltve győzi le a fájdalmat,
Kard nélkül indul, ha kell, csatába,
De szörnyen szenved tüskebozótban.

Ne hagyj megülni hatalma teljén,
Küldd ásványvízért, küldd vissza újra,
S ha mosolyognál is, fogszorítva
Várd a konyhában, hozass be bármit,
Vitess ki bármit: a szívességek
Hosszú sorából, amit egyenként
Nem tagadhat meg: építsd a börtönt.
Ha nem adott a sors maga szolgát:
Tedd engedelmes szolgává sorsod.
Anyám, anyám, én koporsóba lépek.
Idegen ház vár, egy idegen anyával,
Idegen fogású bögrékhez nyúlok,
Idegen fogású idegen cselédség
Várja, hogy a régi szokások mentén
Legyek úrnőjük. Ha a férjemet megtörni
tudnám,
Majd a cselédek, anyósok, húgok
Ellenszelében találja irányát.

LOUHI Legyél kegyetlen úrnő. Betegség,
Kelés a házuk testén. Halála
Legyél eddigi életüknek,
S hidd el: élni akarnak.
Ne őket: a munkát láncold a házhoz,
Örök rettegés legyen a sorsuk,
Hidd el, ki gyűlöl: szeret gyűlölni,
Egymás közötti témáikat majd
Terád cserélik, átkoznak, s ezt te
Úgy hívod: hűség.
Küldd őket messze, ahonnan élve
Nem jutna haza szerető ember:
A gyűlölet majd mind visszahozza!
Süss kenyérükbe követ: harapják,
Csöppentsd a vízbe vérüket: igyák.
Amíg gyűlölnek: áldanak érte,
S ha rabságukban társuk lesz a férjed,
A szeretet és megértés háza épül alád.

LEMMINKEJNEN POHJOLÁBAN

Lemminkejnen megérkezik Pohjolába, ahol véget ért a lagzi. Már a poharakat szedik össze a cselédek

LOUHI Lemminkejnen! Te élsz?
Tuonela folyójából senki sem jöhet ki élve.

LEMMINKEJNEN Élek, Louhi, élek.
Erős anyám van. *(Megmutat valami varratot)*

LOUHI Igen, volt itt. Nagyszerű asszony.
Hát mi járatban, jóképű gyermek?

LEMMINKEJNEN Nem vagyok én gyermek.
Láttam a folyón túlról a füstöt.

LOUHI Láttad, mert volt.

LEMMINKEJNEN Háborút ígért.
Anyám tiltott tőle, de jöttem.
Mit ünnepeltek?

LOUHI Elkéstél. Ha morzsára jöttél,
Akad a konyhán, siess, mert kutyákkal
állsz majd

LEMMINKEJNEN Együtt a sorban.
Nem morzsára jöttem.
Ha már itt vagyok, maga a kenyér kell,
Idősebb lányodat viszem a bal felemre.

LOUHI Van feleséged.

LEMMINKEJNEN Külli megfér a jobbomon.

LOUHI *(látszik, hogy Louhinak imponál Lemminkejnen)*
Szemtelen vagy. De...
Van még egy lányom, a balodra jó lesz a
kisebbik.

LEMMINKEJNEN Nem kell a második tenyér víz,
Az mindig zavaros.
Hol a lány? *(Durván)*

LOUHI Szerinted mit ünnepeltünk?

Lakodalom volt, takarítunk.
Vegyél seprút a kezedbe, ha már ajándék
nélkül jöttél.

Eladtuk, fiam, elment a lány.
De lásd, fogadlak vendéghez illőn,
Úlj le, egyél, igyál.
És gondolkodj az ajánlaton.

LEMMINKEJNEN Vigyázz, Louhi, kard van nálam.
Sört! *(Undorodva kiköpi)*
Mi ez? Egy falusi Oszmotár öléből futott
Mókus helyett egy patkány a fára?
Békák rohadnak az alján,
Állott sörrel kínálsz, Louhi?
(Kardot ránt)
És ki ez a féreg?
(Mutat az éppen gyanútanul beszélő Férjre)

LOUHI *(mérgesen felcsattan)*
Ki hívott ide, összevarrt senki,
Déli Frankenstein, lelketlen kandúr?
Kisebb gondunk is nagyobb a sörnél: a
házbékét

Új szállal kell most újra megvarmunk.
Koporsót vittek el birtokunkról:
Szebbik leányunk ma reggel meghalt,
Öreg kovácsnak kasába lépett,
És most a déli tanyákat látja
A szánja mellett elsuhanni.
Helye még nem hűlt ki az asztalnál,
Lányos szobáját illata fűti,
És mi tojáshéjon táncolunk némán
És fogszorítva: hogy ne törlesszünk
Egymással szemben a családi
Tragédiáért.
Takarodj, vagy húzd meg magad.

LEMMINKEJNEN *(lazán)*
Azt kérdeztem, ki ez a féreg.

FÉRJ *(Louhi megpróbálja kituszkolni a férjét, de az most erősnek tűnik, marad)*
Én vagyok az örömapa,
S jól teszed, ha megosztozol
Örömömben, akkor jár sör.
Másként íme: egy tócsa víz *(Egy pocsoló víz varázsol),*

Azt lefetyeld, mint a kutya.

LEMMINKEJNEN Nicsak, nicsak, Északon is
Terem férfi, még ha fiút
Nem is tud nemzeni, és cselédként
Meghúzódik a kemencepadkán.
Urambátyám, nem bántalak,
Itt van ez az aranybika *(Varázsol egy aranybikát),*

Takarítson ki helyetted,
Lefetyelje föl a tócsát,
Nehogy orra bukja a szélén.
Aztán, tőlem: megtarthatod. *(Louhinak akar imponálni, élvez a szóváltást)*
Itt van ez a szürke farkas *(Varázsol),*
Látod, jól mutat az arany
A hasában, jaj, a bika
Is lecsúszott. Ez volt a főműved?

LEMMINKEJNEN Nesze, itt egy fehér nyuszi *(Varázsol),*
Hozzad való. Szaladj, farkas.

FÉRJ Nesze, itt egy majom végül.
Mit beszélek? Minek még egy?
De ha már megteremttem,
Fogadd kisebb testvérednek.

LEMMINKEJNEN Nesze, szócséplő, a kardom.
Szóban válaszolsz erre is?

LOUHI *(rémülten)*
Lemminkejnen, eredj a házból,
Kihagyták belőled a lelket,
Amikor összevarrtak a parton?

ÉN ott vagyok minden északi házban,
Oltárképem a megbecsült sarok,
És *főalakként* ott terpeszkedem,
Lakkal vonják be ingatag nyelem,
S az élt *különb* anyaggal tisztogatják,
Mint használóm patyolat szemfedője.
Mert *nem* fontos a kéz, amely belendít,
Csak tartozékom – meghosszabbításom,
Hús, gyöngce csont és kétségbeesés.
Mert az élet kényszere csak hazugság
A *favágás* ós késztetése mellett.
Ez igazságnak is túl egyszerű.
Hát a szépség? Az ihlet? A finomság?
A fém *tömbként* magában rejti mindet.
A vastag él ezer él keltetője,
S hogy az ezer közül melyik töri meg
Mely esztendő melyik okoskodó vagy
Alázatosabb gyűrűjét a törzsben:
Sorsjáték. Művészet. Van tudománya.
Csak nem váltunk jegyet rá, és nem hívjuk
Művészetnek. Napi valóság.
KÉs Nekem *az* szép, ahogy hajlik a penge,
És taps fogadja, amint visszaáll,
Szeretem, hogyha anyagomnál többet
Hisznek belém – s *nem* hisznek: gondolnak!
Szeretem a bőr menti flörtöket
És a vér rajzait a karcsú pengén,
Elemelni egymástól gyöngce hártját
S az engedelmes, bíborszínű színhúst,
De irtózom elevezni a csontig.
Szeretem, ha szeretnek, s tiszteletre
A gondolat templomaiban vágyom,
Nem pókhálós, koszos sarkok homályán.
FEJSZE Rokonságunk megcsúfolója lett,
Méltatlan és káros vigéckedés,
Ahogy masnit hord a szent anyagon.
KÉs Fordítva gondolom. A fém azért lett
Félisten, mert többet adott a kőnél.
A keménység önmagában... ugyan már!
Fát vágni, hogyha kell, faragott kővel
Sem lehetetlen – hisz ön semmit sem
használ

A szentségből: keménység és erő,
És szándék a nyél felől, ennyi ön.
Az én eljárásom a félelem,
Az öné az ostoba rettegés.
Előlem: félreállnak, és csodálnak,
Őn elől: elfutnak, ha emelik.
FEJSZE Múló csoda a magáé, de engem
Nemzedékeken át sarokba döntve
Tartanak.

KÉs – Meg is érdemi. Mi az ön
Száz éve ahhoz a tiszavirágnyi
Élethez képest, amit én átélek,
Míg hajszálat hasíthatok hosszában?
Maga sosem tudja meg, hogy milyen
A hatalmak estélyein a zsebben
Lapulni mint királypuccsok ügyes
Főszereplője. Önt biztos kiszűri
Az alvinci várkastély félvak óre,
Ön nem dönthet nemzetekről, nem látja,
Milyen, ha a tehetsége lerombol
Egy birodalmat, s szétszéleszti népét –
ÉN ott vagyok minden sorsfordulónál,
Más-más nyéllal s mozdulattal a kézben
Más-más testrészen üthetek sebet,
S a négy égtáj végtelen hómezőin
Ezer országot forgattam föl addig,
Amíg ön egy sarokban rostokolt,
S öntudatlan népek hajbókjait
Fogadta egy egyszerű konyha mellett.
FEJSZE Én tisztaság vagyok.

KÉS Én meg dísz az unalmas tisztaságon.
FEJSZE Őszinteség vagyok.
KÉS Én meg annak rafinált eszköze.
FEJSZE Én szív vagyok.
KÉS Én a szívet ésszel dobogtatom.
FEJSZE Én hatalmas vagyok.
KÉS Én derékba török hatalmakat.
FEJSZE Munkámtól lesz fényesebb az erdő.
KÉS Rajtam megcsillan a fény.
FEJSZE Nyelem hosszú.
KÉS Pengém a szívig ér.

LEMMINKEJNEN MONOLÓGJA

Menekülés közben az anyja egy szigetre küldi, ahol meghúzhatja magát. A szigeten rengeteg nő várja, akiket előbb-utóbb megun

Kéjt kerestem a harcban, és a kéjben
Harcot: ez nem a legnagyobb találmány,
Amióta a föld forog. De jó kis
Ely, és megbecsülöm: nem árt ez
Most, hogy töprengés szigetére felé vittek
Vad hullámai széles lmatárnak.

Sziget ez, s mielőtt nyakam kinyújtom:
Már nadrágotam oldja száz kezével
Ötven szűz s mosolyával ötven, embert
Próbáló torok és finom húsú nyelv,
Ötvensornyi vetés, melyet magommal
Nem könnyű telehintenem, ha közben
Eszmét vár a nagyérdemű a kéjről.
Nem megy az. Fogadásom áll: anyámnak
Megígértem, az életem delég
Maradok, hogy az üldözők haragja
Alábbhagyjon, a háború elüljön,
S pókként mászom elő, ha ezt eluntam.
Ötven nő. Bizonyisten, emberükre letek
Bennem: forgatom őket, és kihajtom
Belőlük, mit a finn világ beléjük
Mért hosszú, igaz és hamis sikolyból.

S közben majd' belepusztulok, ha kardom
Rozsdájára esik tekintetem: nem,
Nem való, hogy a vér ízét feledje
Nyelvem: oly fiatal vagyok! Nem ad már
Semmit az, hogy az itt csinált fiúkat
Csapom földhöz a gyilkolási ösztön
Mind ritkábban előtörő hevében;
Talán gyöngülök.

És a nők: csúnyulnak!
Ötven nő, s ugyanannyi test: erényük
Volt nemrég, na de mára elvirárgzott
A javuk, viselősen is köröttem
Rajzanak ki-kifestve, mintha bármi
Kincset tudna akármelyik kirakni
Ezerszer taposott, megunt sarára.
Épp ötven letiport, öreg virág, kik,
Legrosszabb: *szerelemre* hívnak engem,
Pedig már *szenvedés* ez, így nevezném,
Hogyha érdemesíteném szavakra.
Szenvedés. Ivarok dacos vihánc.
Rég letűnt, kreatív idők halotti
Maszkja rálapogatva egy rohadni
Kezdett, mítoszalapra állt jelenre,
És alatta a régi férfiszépség!

Nem, anyám, nekem egy sziget kevés lesz,
Ahogy ötven is: ötven éppen annyi,
Mint egy. Íme, a test, amit tetőled
Kaptam – s íme, a kard, ez itt apámtól
Való: lásson ez is megenyhülő húst!
Füstöt látok az északon világló

Égen: háború van, tudom. Nekem most
Ott lesz jó bizonyítanom.

Elég volt.

Nyisd meg szép öled, Ilmatár: hajózom.

KULLERVÓ-DAL

Kullervó meseszép Savanyú meséjét
Vétek volna kihagyni,
Halljátok futását, Lássátok halálát,
Mert kardot fog ragadni.
Örökös példázat, Ami már nem lázad,
S a szívben fog maradni.

Történt, hogy egy népnek Untamó felmérget
Nagy serege halált szánt,
Asszonyt és gyermeket Halálnak küldetett,
S ezzel saját halálát
Bocsátotta vízre, mert hatalmas szíve
Meghagyott egy palántát.

Trónja mellett megnőtt, S Untamó úgy
döntött,
Hogy menjen az erdőbe,
Legyen hát favágó A legény Kullervó,
S később viheti többre,
Jaj, de a nagy gyermek *örültnek tettetett*,
S a fejszéjét eltörte.

Gondolta a király, Járjon hát, ami jár,
Még egy, utolsó próba,
Nem erő, nem is ész, Két finom, szorgos kéz
Kell a kisedővóba,
S tizenöt csecsemőt Kullervó beleölt
A hömpölygő folyóba.

Így lett, hogy a rossz vért Eladták bagóért
Ilmarinen házába,
Ahol egy *új asszony* Diktált a paraszton,
És figyelt a marhára,
Északi nő volt az, A nyelvén nem nőtt gaz,
Kerepelt a szolgákra.

Kullervó hússéggel Pásztorként jár és kel,
Jól vigyáz a nyájára,
S egy nap az ebédjét Kibontja, hogy éhét
Csillapítsa, s megáldja:
*Kő volt a kenyérbe Sütve, és a kőbe
Beletört a bicskája.*

Ami apjáié volt, Egy emléke ez volt,
Puha bőrrel ápolta,
Kullervó zokogott, És bosszút fogadott,
Átkot szórt az asszonyra,
Aztán meg varázslat Fogta meg a nyáját:
S lett farkasok csordája.
Jött az úrnő fejni, Esti dolgát tenni,
S Kullervó már mosolygott,
Mert a marhák aznap Tejet dehogyan adtak:
A szájukban farkasfog
Bújt meg húsrá várva, S az úrnő halála
Kacagtatta Kullervót.
A friss nászra halál, Mít a gazda talál:
Maradt egyetlen holmi,
Kullervó továbbállt, Untamó országát
Indult porig rombolni,
S hát ahogy lovagol, Talán a jég alól
Egy anyókat hall szólni.
„Fordulj meg, Kullervó, Mert terved nem
lesz jó,

Ha a célja a bosszú csak,
Túléltek szüleid Untamó harcait,
S a családot megmaradt.
Mit bosszulsz meg, fiam, Ha magva annyi
van

Csak, hogy forgasd kardodat?”

Kullervó felvidult, És északra fordult,
S hamar föl is kutatta
Jó öreg szüleit, Felnőtt testvéreit,
S bár magát megmutatta,
Untamóra gondolt, Kívánta a harcot,
Nem hiába tanulta.

Adószedőnek állt, Így járta a határt,
S egy tisztáson egy szűzzel
Találkozott, s tetszett Neki az a szerzet
Tele parázzsal, tűzzel,
Évődtek a hóban, S ami volt a szóban:
Néma maradt a bűnjel.

A lány elfogadta, Húsában forgatta
Az ifjút, és élvezte,
Elhangzott néhány szó, Fölnézett Kullervó,
És megdermedt egy percre:
Úgy beszélsz, mint anyám, Mire ránéz a lány,
Ki az anyád, kérdezte.

S megtudták: testvérek, Egy tőről jött élet
Kettejüké, s gyalázat
Húl a testek alatt, S fogja meg a havat,
És a szülői házat.
S a húga ott helyben Karddal a kezében
Adta magát halálnak.

Kullervó legénykét Hazavitte éhség,
S anyjának elzokogta,
Mi a hóban történt, Hogy bontottak törvényt
ő, a vágy és a húga.
Nagy gyászában anyja Csak azt tanácsolta,
Menjen a háborúba.

Mint ördög, szinte úgy Vágyta a háborút,
El is indult Kullervó,
S hogy bezárt a porta Mögötte, *átkozta*
A szüleit, és a szó
Léptében megfogant: *Mindenkije meghalt*,
Holt testükre hullt a hó.

És ahogy tervezte, Untamót legyőzte,
Nagy népét kiirtotta,
Visszament a házba, A szülői házba,
Ott volt minden halottja,
Kiket szava ölt meg, És most következhet
A legnagyobb próba.

Elment a tisztásra, Ahol hűgát látta
Úgy, ahogy egy férfi sem,
Fölülről, alulról, Elölről, hátulról,
Nemesen és selymesen.
Nyomai tettüknek Addigra eltűntek,
Nem volt halvány jele sem.

Mellkasához vette Jó kardját, s megtette,
Mít Untamó nem tett meg
Talán számításból, Tán mert nem volt bátor
Megölni egy gyermeket,
Csak mert utolsó volt, Vagy mert csuda
sors volt,
Mít élnie kellett.

FAVÁGÓK III.

- FAVÁGÓ 1 *ki hallotta vejnemőjment dalolni?
költőnek tartjuk, de tudjuk-e, miért?*
- FAVÁGÓ 2 *így működik jól az irodalom:
a szerző: él, a műve: semmiség,*
- FAVÁGÓ 1 *szavamra, én egy könyvét sem olvastam,
lett-e klasszikus akármelyik verse?*
- FAVÁGÓ 3 *minek olvasni, hogyha jó – ugyan már!
így működik jól az irodalom,*
- FAVÁGÓ 1 *vejnemőjnen a kantelével alszik,
és azzal kel: de hallottuk dalolni?*
- FAVÁGÓ 4 *minek írjon, ha úgys jó – ugyan már!
támadási felületet mutasson?*
- FAVÁGÓ 1 *régen volt jó? talán nagy műre készül?
hol van hát az alkotó Vejnemőjnen?*
- FAVÁGÓ 5 *itt van velünk most is: beszélünk róla,
s mint szent dalnokot, félik a favágók.*
- FAVÁGÓ 1 *és hol közöl? kapott-e díjakat?
vagy hogy: költő – csak ezt kell róla tudnunk?*
- FAVÁGÓ 6 *egy szent tehén minek kérőddzön,
ember?*
- FAVÁGÓ 1 *adnak tejet helyette gyöngé marhák.
tisztázzuk végre: bizonyított-e bármit
néhány aláírt nyilatkozaton kívül?*
- FAVÁGÓ 7 *velünk van, és ne akarj tőle többet,
így működik jól az irodalom.*

Szünet

- FAVÁGÓ 1 *vágjuk a fát, használhatóbb az erdő,
a bolygóból egyre többet mutat*
- FAVÁGÓ 2 *bátran beszélj: lelakottabb a nyelv
lesz,*
- FAVÁGÓ 1 *senkiségedből mind többet mutat,
kiütözköznek a dombok és a völgyek,
a rókaljukak szépecskén kitudódnak*
- FAVÁGÓ 3 *kiütözköznek keléseid a szíven,
szóvicceidbe istenek menekülnek,*
- FAVÁGÓ 1 *egyre világosabb van itt, hol eddig
sötétben jártunk magas fenyők alatt*
- FAVÁGÓ 4 *egyre tisztább a képlet: hogy a
nyelvünk*
- FAVÁGÓ 1 *betegsége, a beszéd: elhúzódó,
új nyelv, új reflexek ülnek a zsákban,
és más jellegű túlélőcsomag*
- FAVÁGÓ 5 *a nyelv nem éli túl a hordozóit,
s azok túlélhetik mint állatok,*
- FAVÁGÓ 1 *egyre világosabb lesz, ahogy elfeküdnek
a gőgös fák, tegyük nyakukra lábunk,*
- FAVÁGÓ 6 *szavamra: fenséges, hogy rohadunk,
és nem érezzük megdicsőülésnek,*
- FAVÁGÓ 1 *azt gondoltátok, szebbek és magasabbak
s ti némák: urabbak vagytok nálunk?*
- FAVÁGÓ 7 *egy nap levetjük terhünket, a nyelvet,
s tiszta emberként ásunk neki gödröt.*

Szünet

- FAVÁGÓ 8 *mint úzótt nyúl, úgy menekült az ötlet
vejnemőjnen nagy tudású fejébe
megtépte selymes, nagy bundáját az ötlet
vejnemőjnen nagy tudású fejében
magából forró fészket rakott az ötlet
vejnemőjnen nagy tudású fejében
és számot vetett minden eshetőséggel
az az ötlet vejnemőjnen fejében
nagyszerű volt, sorsszerű volt az ötlet
hogy hozzák el a Szampót Pohjolából
és már látjuk Ilmarinennel, mennek,
és minden eshetőséggel számot
vetettek.*

REAKTOR-INDULÓ

- VEJNEMŐJNEN *(egy propagandadal tónusán)*
Ezer reaktort építs, Karjala!
Hozd el messzi földek uránjait,
Forgasd fel önnön óceánjaid,
Keress bármit, ami hasadni képes,
Bonyolultabb a fánál és a kőnél,
Anyagabb anyag az Északi Fénynél,
S ami megfogja, emésztésre bírja
A fogékony magműveleti zónát.
- Álljanak rendben fickós izotópok,
Az anyák szüljenek, s mint gaz, a tájat
Verje föl a munkaerő-kínálat,
A reaktor parkolóiban álló
Orosz kamionok fagyott platóin
Sisteregjen munkaképes atom
Ütődni készen, s ne bírjon önmagával:
Ficáncoljon cellákban, szabadon.
- Hajtsd el, vidék, a mindig rettegőket,
Kik árvizet és földrengést akarnak
Hogy a természet őket igazolja –
A Természet? Ki tudja nálunk jobban?
Ha akar: üt, és bármi más csak lözung,
S ha üt, hát üssön: félik-e nálunk jobban,
Ha majd tengerentúli csatornákon
Könnyes szemmel emlékeznek meg rólunk?

Olkiluoto és Loviisa vidékén
Magot vetett a földbe a jövőendő,
És Szampóként berreg a két erőmű.
Gyerünk, finn vér, nem elég ez a kettő!
Így szép példát mutatni, hogy a végzet
Ha üvegház képében jön: az Észak
Fagyos álmából ligetekre ébred,
S fókák helyett narancsot oszt a népnek.

TEHETSÉG-MONOLÓG

*Vejnemőjnen be, a térben Louhi kötőget, gyászol. A háttérben
hangszer. Louhi a daltól álmosodik, és a végén elalszik*

- VEJNEMŐJNEN *Meg kéne egyszer ásni az Tehetség
Sírját, és kitudódna, hogy magában,
Bizony, embere nélkül is temethető. Csak
Jönnének libasorban és lehajtott
Fegyencfejjel a krózosok, siker meg
Pénz s hatalom hasznélvezői – és mint
Egy halott uzsorás adósai, akikben
Tisztesség üzemel, kifejtenék a
Zsebükből a Követ, s a sírba dobnák.*

A baj az, hogy ez így, naponta így megy,
S a talentumokat gödörbe szórók
Ugyanúgy besöpörnek és fölélnek
Mindent, mint azelőtt – hiszen se kényszer,
Sem illem, na de benti hang se súgja, hogy
Bizonyítsanak újra. Ez, tehetség,
Így lesz egyszeri cím, korán begyűjtött,
Megvolt-jellegű érem, és halálíg
Tart a cím viselése. Mert a címet
Nem kell védeni: megmarad, ha ésszel
Forgatjuk meg a szétrohadt gyümölcsöt
Porcukorban, amit mi most nevezünk
Rutinnak.

Ha a szint adott, a Szikra
Hiányát lehazudjuk, és titokban
Profizmusra cseréljük,
Föl se tűnik a csel, hogy épp a lényeg

Maradt el, s ugyanúgy halott legendák
Lettünk, mint akiken fiús dühünkben
Kértünk számon erőt, dühöt s varázslást,
S szidtuk őket a hosszú életért.
Az ész mindig a szikra elcsalója,

Míg a

Tehetség logikátlan, öntudatlan
Áldás, egyszeri, elmúló kegy – az, ha
Olykor emberi gazdatestbe téved,
Csak véletlen. A zsírpapírba rejtett
Követ sorsszerűen *ki kell* tekerni
Egy nap, várja a nagy gödör, s az újabb
Osztásnál a kölyökpofájú senkik
Még a testmelegeddel együtt érik.

Nálunk nincs középnemzedék. Az ifjak
Pillanatnyi idő alatt levedlett,
Halott linkjei lesznek önmaguknak,
Százeezer zseniből ugyanannyi koszlott,
Életunt nagy öreg – hivatkozások
Gyűjteményei.
S mindeközben a nemzedéki irtás
Átfedésben a harcmezővel: itt egy ország,
S nekik lenne a dolguk új erővel
Kardlapozni az életunt Dunántúl
S eszetlen Kelet álmaikat – de mindig
Elporladnak a két erő között, mert
Félni s féltetni kezdenek.

És most Karjala hőseként, akit nem
Ösztönzött sem az ész, sem ösztön arra,
Hogy bármit bizonyítsak: itt vagyok, s le-
Teszem, Louhi, a két kezembe szívem.
Ami rábír: az északibb talentum,
Amit fagy jegel, és nem olvad, és nem
Kell kérdezni okát s a szél irányát,
Meghajlok – kicsi, erre forduló iránytű,
Senkiségem erőt ad, és...

te jó vagy.

Louhi!

Észreveszi, hogy alszik, ha van még északi szolga a színen, az is elaludt

ILMARINEN (*beront*) Na, mi van, mi van, elaltattad őket?
VEJNEMÖJNEN (*kihúzza magát*)

Ismersz.

ILMARINEN Jól van, jól van,
Gyerünk, vigyük a Szampót.

VEJNEMÖJNEN (*bizonytalan léptekkel követi*)

HÁBORÚ

Hajón zajlik a csata – Louhi madárrá változik, így harcol Vejnemőjnenékkal – Lemminkejnen csatlakozott hozzájuk – Vejnemőjnenék győznek – a Szampó a vízbe esik

JELENET A CSATA ALATT

Két, a hadihajó motorházában dolgozó hajószerelő. Jari és Kimi. Az alaphelyzet: folyik a tengeri csata, miközben ők odalent várják a végét. Fogalmuk sincs a fönt zajló eseményekről. Csatahangok odafentről, miközben ők teljes békében társalognak

JARI (*emelkedetten*) Kimi, kérem, húzza be a doppeldeckert.
„A nemzet elvárja, hogy minden ember teljesítse a kötelességét.” (*Az emblemikus idézetet parodizálja*)

KIMI Jössz nekem itt ezzel szöveggel, amikor

JARI

KIMI

JARI

KIMI

JARI

KIMI

JARI

KIMI

JARI

KIMI (*lelkesen*)

JARI

KIMI

JARI

KIMI

JARI

Vágjál.

Esznek. Közben még nagyobb harci zajok

KIMI (*a zajra*)

JARI

KIMI

JARI

KIMI

JARI

KIMI

JARI

KIMI

Esznek

JARI

KIMI

JARI

KIMI

JARI

KIMI

JARI

KIMI

JARI

KIMI (*odaugrik, valamit sietve szerel, visszaül*)

nem találok a kulcsot.

Ha nem találok, úgy is jó. Föl is mehetsz HOZZÁJUK, adjanak le egyet. Kulcs. Ezeknek. Azt se tudják, melyik oldalán kell megfogni. Bezzeg a kard! Képzeld, Jari, a múltkor az egyik csata után találtam egyet a fedélközben.

Kardot? És milyen volt?

Olyan, nem is tudom. Semmi értelme. Egy szöveget nem lehetne vele beverni. De megemelted? Nehéz?

Hát, nem tudom, tényleg. Olyan... kard. Nem könnyű, nem nehéz. Nem is éles. Inkább tompa. Vagy nem tudom.

Na, megtaláltad végre? (*Mármint a doppeldeckert*) Megéheztem.

Megvan, megvan. Mennyire húzzam?

Hát úgy megyre. Elég erősen lőnek. Lehet ötre is.

Ja, elkezdtek már? Ez már az?

(*Báméskodik az ablakon*) Jössz nézni?

Hagyd már a fenébe, gyere inkább enni.

Mi az?

Szardínia.

Milyen?

Sima. A fentiekől kaptam. Van kenyér is.

Jól belekezdtek. Szerinted?

Fene tudja, győzünk. Múltkor nem jött be, de tartom magam hozzá.

Nem jó lenni katonának. Ez, hogy „nem győzünk”, náluk... egész mást jelent.

Az legyen az ő bajuk. Nekünk: szakmánk van. Erről a mostaniról tudsz valamit?

A káplár azt mondta, Észak meg Dél.

Nem tudom. Nem olvasok újságot.

Nem érdekel a politika. Azt nem mondta, melyik oldalon vagyunk?

Hát ha tényleg ez a felállás, akkor elég kinézni az ablakon. (*Föláll, kinéz*) Kérlek alássan, a déliekkel vagyunk, ezek északról jönnek.

Annyira azért nem fontos, hogy fölállj az asztaltól.

Engem érdekel.

Hú, apám, a múltkori nem volt semmi. Lehozták az admirálist. Nagyon finom ember volt.

Ide?!

Igen, de meg volt halva.

Értem, akkor vesztettetek.

Dehogy! Győztünk. Mindenki erről beszélt. Az angolokkal voltam, velünk szemben a spanyol meg a francia flotta. Vagy nem tudom, ez a három volt, az biztos, és kettőt győztünk le egyszerre.

És mégis kilőtték az admirálist?

A legvégén.

Mért nem dobták a vízbe?

Végrendelet.

Hihetetlen. Az urak! (*Nagy zaj, hirtelen kiált*) Vigyázz, megy a kunsztfrász! Balra, negyvennel!

Ötvenöt.

JARI Az igen, akkor ezek tényleg bekezdtek.
 KIMI Na de érted, egy hét múlva hajóztunk be a csata után, és lehozták az öreget, hogy tartósítsam valahogy.
 JARI Mibe tettétek?
 KIMI A brandybe.
 JARI Brandybe. Az nem elég egy hétre.
 KIMI Főleg annyi, amennyit hagytunk...
 JARI Ez jó, rájáratok, mi?
 KIMI Ismersz, Kulliékkel voltam.
 JARI És?
 KIMI Viccelsz? Kitüntettek. Most hajtsanak el? Háborúban? Nem hülyék ezek.
 JARI *(befejezte, most ő áll az ablakhoz)*
 Figyelj már, valami fekete nő...
 KIMI Mi van?
 JARI Madárrá változott, és csipeget a fedélzeten. Ömlik a vér.
 KIMI *(odarohan, lelkes, mint egy katasztrófaturista)*
 Ne már. Engedj. Öregem!

Visszaülnek

JARI Tudod, mit hozunk? Ott a bal tatnál.
 KIMI Az a letakart valami?
 JARI Az. Tudod, mi?
 KIMI Kérdeztem, de nem tudják.
 JARI *(bennfentesen)* Na, ezért vannak a kapcsolatok.
 KIMI Meséj, meséj.
 JARI Az egyik főnök lejött tegnap korán, elszívtunk egy cigit, dumáltunk. Fiala fiú, Lemminkejnén a neve, jó gyerek, nem nagyképű. Most csatlakozott hozzánk, nem semmi a gyerek, ide is karddal jött. Na, és azt mondta, valami világmegváltó gépet lopunk el, ezek szerint az... *(Gondolkodik)* északiaktól, és azzal menekülünk.
 KIMI Világmegváltó? *(Egy nagy robbanás után az ablakhoz rohan, de nem lát semmit, csalódottan visszaül)* Világmegváltó. Az érdekes.
 JARI Maradt még kaja.
 KIMI Nem kell, jóllaktam.
 JARI A múltkor huszonhetes kötelékben voltunk.
 KIMI Nem semmi. De ez most több, nem?
 JARI Valamivel. Tripla töltéssel jöttek, csak úgy szuszogott a fukszleisztung.
 KIMI Hányszor bikáztad?
 JARI Hatszor.
 KIMI Hatszor, ember? Az tényleg nem lehetett semmi.
 JARI Nem is volt. Na, jöttek a triplák, a köztöb-ben találták meg a kormányt. Jöttek le, pánikoltak, mi legyen. Mondom nekik, nyugodjanak meg, letörlöm a bicskám a kenyérből, töltök kicsi brandyt, nem kell úgy kapkodni.
 KIMI Ja, mit kell ugrálni minden belövésnél.
 JARI Láttad volna az arcukat. Ígértek prémiumot, mindent, ember. Még rágyújtottam egyet.
 KIMI Ez az, szokják csak, nem vagy te taxis.
 JARI Nem igaz? Na, aztán megmutattam, hogy kell frájolni az alsó lapátot, öregem, ha láttad volna, hogy hálálkodnak. Mondom nekik, na akkor mehetek vissza kajálni, csak az istenit, hagyjanak már békében.
 KIMI Laza voltál.
 JARI Nem jó, ha elkanászodnak. De nincs vége. Erre látom itt, megy a nyomás, mint az ál-

lat, köptem egyet, mondom, ezek amatőrök. Lementem hozzájuk, hát látom, nem azt húzták, hanem a sternküblit. Naná, hogy megy a nyomás, jó, hogy nem robbant fel az egész.
 KIMI Idióták.
 JARI Megfogtam, kéredek, na merre. Mondják, haza, haza. Volt, amelyik bőgött, gyereke van, asszony van, haza akar menni.
 KIMI Katonák!
 JARI Mondom, hát honnan az anyámból tudjam, az egyik erre lakik, a másik arra, érte-d. Kérek, oké, akkor a föld felé? Bólogatnak. Na, úgy megrántottam a lapátot, érte-d, majdnem befordult a linnszirálíg a hajó. Ezek röpiúnek a másik oldalra. Közben persze ment a csata odafent, nagy gózt csinált a gyomorba a stukk, alig lát-tak. Kérek, akkor mihez értetek, bar-mok, ha a csatát is nekem kell megcsinál-nom. Aztán megint jött ez a család-gyerek-szóveg.
 KIMI Ezek védik a hazát.
 JARI De amikor kiértünk, akkor már nagy volt a szájuk, úgy bőcskódtak a csehóban, meg se hívtak semmire.

Az eddigi legnagyobb robaj, egyszerre ugranak az ablakhoz

JARI Beleesett.
 KIMI Kicsoda?
 JARI Nem kicsoda, micsoda! Az az izé. A világ-megváltó izé.
 KIMI Az ott az?
 JARI Ja. De várj csak? Azt hiszem, győztünk.
 KIMI Aha, tényleg. A nómadár is menekül, néz-zed! Ja, akkor tényleg a déliekkel vagyunk.
 JARI Derék munka, húzhatjuk a strigulát.
 KIMI Nem mintha nem lenne mindegy, mit intéztek odafent.
 JARI Hát, azért jó dolog. Hiúság. Mit mondjak, nem lesz ettől jobb a világ, de azért mégis.
 KIMI Szép dolog, mégis kérek még kaját.

Visszaülnek

JARI Jaj, az önelégült képük, ha behajóznak.
 KIMI Úröm az örömben. Én is utálok. És köz-ben, érte-d, itt kettővel többet csavarok, ott hárommal kevesebbet, aztán megnézhetik a tudományukat.
 JARI Ja, amikor veszünk, *valahol* sokkal jobb. Tisztelettel beszélnek velünk, kitöltjük az új papírokat.

Hallgatnak

Na mindegy, hát most ez van. Egyébként na? Megmondtam, hogy győzünk.

SZAMPÓ MONOLÓGJA A VÍZBE ESÉS UTÁN

*Ejtettek engem világnagy vízbe,
 Láttam, sírtak a hajón maradtak,
 Láttam, örültek azok a parton,
 Akik kifogtak ezer darabnak,
 Hazavittek, hátrafordultak,
 S látták a vízen a gombafelhőt.*

Játszottak értem veszendő vassal,

Jól szórakoztam, s akik meghaltak,
Mellém ültek a világon túlról a
Háború fölé benyúló ágra.
Beszélgettem a friss halottakkal,
S megilletődve bemutatkoztak.

Szolgáltak engem, akik adódtak,
S akik adódtak, szépek voltak,
Szívem szerint most összeadnám
A Földön éltek számát, hogy tudjam,
Mennyi hívem volt, és mennyi hullt el
Teljesületlen, vad szerelemmel.

Hajóra tettek, és kihajóztak.
És vasra vertek mint hadiszákmányt,
Szárnyat bontott az Északi Asszony,
És a hajóra vetette árnyát,
És nyikorgott az erdő alattam,
Amit hajóvá szögeltek össze.

Kémléltek, kutattak, megmértek engem,
Mért is képzeltek megmérhetőnek?
Mért nem voltam jó Titoknak – másnak,
Mint kézre álló tárgya egy újabb,
Már fékevesztett háborúzásnak?
Mért nem csodálták tarka tetőmet?

De nem fedtem fel, hogy ki vagyok,
Ügyes voltam, ültem a számon,
Titokként estem ezer darabra,
És ha fölfedem magam: csak akkor,
Ha majd egyedül úszom a vízen,
Valami ember utáni tájon.

AZ UTOLSÓ JEGESMEDVE

Szép bundájú, nemes fajú, de gyáva
Senki volt, ne sirassuk őt. A döntés
Az övé – minékünk elég, mit ebből
Nyerhetünk, a tapasztalat: *ne higgyük*
Hűségeseznek a szobraink, nagy úr az éhség.
Kívánjunk neki jó utat, s olyan világot,
Amit érdemesebb lehet becsülni.
Néprajzunk vele terhesebb ezentúl,
Erős szív s avatott kezű szakértő
Kell, hogy őt kikaparjuk és kiirtsuk
Túl naiv mitológiánkból. Ennél
Több dolgunk *sose* lesz az ő ügyében.
Hosszú, áldozatos, hitese törődést
Köppött szembe – mi emberek vagyunk, s ezt
Lenyeljük komoran. Ne vesztegessünk
Több szót arra, hogy elfutott a végső
Jegesmedve: csak állni fogszorítva,
Kalapot nem emelni rá. *Leírtuk*.
Fajtánk címere útra vált belőlünk,
S nem biztos, hogy a fajta nem lesz eztán
Jobb – mint egymaga árulónk, a címer.

VEJNEMÖJNEN ÉS A NAP

Kék fény van, mivel hajnalban zajlik a beszélgetés. Egyre világosodik, a dialóg végére fölkel a Nap, és vakít

VEJNEMÖJNEN Üdvözlégy, Nap, maradj telt sugarú.
Tartson legszebb isteneink között
Ritkás felhő és nagy esési szög!

NAP Szervusz, ember. Maradj provinciális,
Jobbról valahányadik bolygóm magáról
Sokat gondoló adófizetője.

VEJNEMÖJNEN Azért jöttem hajnalban, hogy szemedbe
Merjek nézni, s a fényed ne sodorjon

NAP A feltétlen csodálat mezejére.
Nocsak. Úgy gondolod: derék, kozmikus
aktus,
Ha megszólítasz. Sokat képzelsz magadról.
Férfi a férfival. Ezt képelem.
Beszélgessünk.

VEJNEMÖJNEN NAP Miről beszélgessünk?
Nyolc perc szünet telik el minden
Megszólalásunk közt, viszont nekem van
Gondolkodni időm, és ráadásul
Okosabb vagyok, tapasztaltabb is nálad.
Ezt nevezed te párbeszédnek?

VEJNEMÖJNEN (egyre idegesebb, nemsokára eltér a tervezett beszélgetéstől)

NAP Csodálni jöttem, de te sértegetsz.
Nem csodálni jöttél, hiszen te mondtad:
Férfi a férfival.

VEJNEMÖJNEN Igazad van. Viszont rossz pályán vagy.
Mert én hajlok le hozzád.
Én vagyok okosabb.

NAP (nevet) Te vagy az okosabb?
VEJNEMÖJNEN És időtlenebb, napocskám.
NAP Időtlenebb. Az. Félrefordulok,
És mire visszanezdek: te nem vagy.

VEJNEMÖJNEN Látni fogom kisülő kertjeid,
Látni fogom tavaid medrében
A csónakázók leejtett brilljeit,
S ha összehúszom szemeim,
Látom halvány rajzaidat a tájon:
Itt egy város, ott egy völgyhíd bozóttal
Benőtt íve, ott egy Nagy Fal – „*az úrból
Is látható!*” – , ej, büszke vagy rá, de mire
Másodjára odanézek, bizony már
Jég vagy tűz fedi – fene tudja,
Ezeket te kutatod.

VEJNEMÖJNEN Én kutatom. És én tudom. Te mit tudsz?
NAP Hogy nem lehetsz nálam időtlenebb,
Ha neked én vagyok, akit örökön
Látsz.

VEJNEMÖJNEN Egyszerű vagy.

NAP A tétel egyszerű.
Pedig egész sor feleslett ingyenelőt
Tartasz soraid közt, hogy elkaparják
Az állítást. Nehéz a fátumon csak úgy
Kifogni azzal, hogy mindent összeírtok,
S könyvtárak mint valami sajátlag
Ácsolt csillag, próbálkozik velem
A fény színpadán feleselni.

VEJNEMÖJNEN Éppen azért lehetek én időtlenebb,
Mert hangyányi életemben fejlődöm,
És kutatok, és rájövök magamra.
Nagyszerű. Csináld.

NAP És arra, hogy neked sincs írva több.
VEJNEMÖJNEN Drágaságom, többet fordul a fényem
NAP A Földedtől idáig, mint amennyi
Lépést lépett a fajtád bármikor.

VEJNEMÖJNEN És mi a te papíron mérhető
Élethosszod az én pár ezer évemhez?
NAP Ahogy látom, ezt sem töltöd ki ésszel,
VEJNEMÖJNEN Sokat fecsegsz. Nem drága az időd?
Íme, az első következtelen válasz.

NAP Ideges vagy?
Dehogy, csak aggodom érted.
MEGY az idő.

VEJNEMÖJNEN Nos, mi a te papíron mérhető
Élethosszod az én pár ezer évemhez?
Néhány napkitörés töri unalmad,
Néhány kamikáze ösztönű meteor,
De ennyi. A legfőbb szórakozásod
Én vagyok. Én nem lennék arra büszke,
Hogy a hangyák élete éltesse.

NAP
VEJNEMÖJNEN Nem éltetsz, szemtelen.
Nem, persze. De nélkülem csak a jobbról
Valahányadik galaxis provinciális
Kis csillaga volnál, le se szarnának.
Velem kérkedhetsz a csillagközi
Estélyeken, s a Földről úgy beszélsz, mint
Egy nádor a véletlenül örökölt
Mintagazdaságról. Te vagy pofátlan.
NAP Megállj, mindjárt bontom sugaram,
Napszél indul a hosszú hómezőkre,
S tiszteletet tanulsz.
VEJNEMÖJNEN Napszél? Várj csak! Egy kattintás nekem.
Egyszerű fizika. Bemértünk.
Tudjuk, mikor fúvódsz fel mint vörös
Óriás, és tudjuk, mikor s miért
Leszel fehér törpe mint a galaxis
Szánalmas kis bohóca. Ezt is elmondjam?
NAP Ha van ennyi időd, felőlem mondhatod!
De tudnod kell, addigra a Föld akár
Egy széndarab, esik vissza ölembe,
És mindened: a művészet, amit időtlen
Szószékekre tervezett a hiúság,
A széndarab anyagtalán, tehát nem
Kimutatható részeként csapódik
A vörös óriásba – a költők s a
Bukfencező színészek, a dalokkal
Slágerlistákon ülő kis sztárocskák,
Hadvezérek és filozófusok,
Keramikusok, kirakatrendezők
Addigra elhagyott sírjával együtt.
VEJNEMÖJNEN Tudom. Beszéljünk inkább
A te hiúságodról. Én diktálok.
NAP Kinek diktálsz? Várj csak nyolc percet, ember,
Küldök valamit.
VEJNEMÖJNEN Mire ez mind bekövetkezik,
Te már átéled a kínos helyzetet,
A csillagközi bál örök aranyifja
Magyarázkodni fog.
NAP *(fölnyenes akar lenni, de látszik, hogy erőltetett)*
Igaz, nem jó, ha elterjed a többi
Csillag között, hogy engedetlen
Szolgákra fecsérlem a fényemet.
De majd rendet teszek, megtizedelve
Járulsz elé, s maradékosztalanság
Imád. Úri társaságban kell a tekintély.
VEJNEMÖJNEN Várj száz évet és nyolc percet, mert én is
Küldök valamit. Kiütöm kezedből
A kaviáros szendvicset, napocska.
Egyet köpök, s elpusztítom a földet,
És megkérdezi tőled a társaság,
Hová tetted nagyszerű fiaid.
Ki istenit másnapról? Te csillag,
Az én jobbról valahányadik istenem!

Fölkel a Nap

ZÁRLAT

SZAUNA

Tessék, a végtelen víz.
Nem, nem hiszem, hogy kőbe vésett
Vágyuk lett volna, elérték mégis.
Amit könnyűnek tudtak a régi rendben,
Levegősnek, kiszámítottnak,
A felszínen meg csak az jelenhet.

– A nehéz
Dolgok alattam kezdik harcukat
A mindent felélő tengeri sóval
S a vízoszloppal, ami hosszabbodik.

Apály s dagály: már lényegtelen játék,
A Hold is unja, nem fordíthatja mégsem
Másféle arcát, fogy, telik, és ciklusához
Nem igazodnak nőstények sejtjei.

Lehet-e tájnak nevezni ezt a... helyszínt,
Ahol csak a könnyű dolgok maradtak?

Piros, kék, zöld, sárga színekkel
Gyermeki plasztikjátékok lebegnek
Milliószám áramlatokra ülve,
Tesznek egy kört a bolygón, de közben
Semmi se változik.
Fahasábok... azok is itt csacsognak
Magukon a mélyben rekedt fejszék nyomával,
Emlékezetükben férfierő.

Ez a kettő: a játék s a keménység
Képei úsznak – mint a Föld
Teljes hagyománya, de mint a Föld
Egyetlen képisége is, magán, a Földön...

... és én, a Szauna, mint egy halott faj
Fekete Doboza.

Bennem a Gondolat,
Hogy minden tárgy, cél s építmény közül
Én voltam a Legeslegfontosabb.

A falamba ivódott képletekből
Történeteket rakok ki magamban,
Eljátszatok anyagtalán szerelmet,
Ha kell, hozzá isteneket teremtek,
Nem terhel gőz, se szén –

s a bolygó
Egyetlen szárazon maradt terében
Viszonyrendszereket szikráztatok.
Ha túlhevülök, lehülök nemesen,
S magamba nézek: *semmi* sem hiányzik.

Ami fontos: *ugyanúgy* ölelem.